

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1903. Andra Kammaren. N:o 13.

Lördagen den 14 februari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 7 innevarande februari.

§ 2.

Upplästes följande till kammaren inkomna läkareintyg:

Att rektor *J. Persson* af sjukdom är förhindrad att under närmaste tiden deltaga i Riksdagens förhandlingar intygar,
Stockholm den 14 februari 1903,

Frith. Odenius.

Leg. läk.

§ 3.

Vidare upplästes följande till kammaren inkomna protokoll:

Ar 1903 den 13 februari sammanträdde kamrarnes valmän för att utse revisorer och revisorssuppleanter för granskning af riksbankens afdelningskontors i orterna räkenskaper och förvaltning; och befunnos, efter valens slut, hafva blifvit utsedde till:

revisorer:

vid kontoret i *Göteborg*:

herr *Mörner, S. C. H. M.*, major, Göteborg, med 44 röster;
» *Ramm, A. A.*, stadsrevisor, Göteborg, » 44 »
» *Baaz, A. E.*, f. d. riksdagsman, Åby, Mölndal, » 44 »
» *Montgomery, A. H.*, fängelsedirektör, Göteborg, » 44 »

Lördagen den 14 Februari.

vid kontoret i *Malmö*:

grefve <i>Hamilton, G. K.</i> , professor, Lund,	med 44 röster
herr <i>Stenkula, A. O.</i> , folkskoleinspektör, Malmö,	» 44 »
» <i>Jönsson, P.</i> , landstingsman, Örsjögård, Rydsgård,	» 44 »
» <i>Persson, A.</i> , domänintendent, Mörarp,	» 44 » ;

vid kontoret i *Falun*:

herr <i>Billengren, E.</i> , lektor, Falun,	med 44 röster
» <i>Thorell, A.</i> , t. f. landsfiskal, Leksand,	» 44 »
» <i>Andersson, C.</i> , bergsbruksidkare, Vanbo, Smedjebacken,	» 44 »
» <i>Mattsson, A.</i> , fabrikör, Mora,	» 44 » ;

vid kontoret i *Gäfle*:

herr <i>Berndes, H. B.</i> , kapten, Gäfle,	med 44 röster
» <i>Steffansson, E.</i> , disponent, Sofiedal, Gäfle,	» 44 »
» <i>Engström, E.</i> , grosshandlare, Gäfle,	» 44 »
» <i>Holmström, G.</i> , fabrikör, Gäfle,	» 44 » ;

vid kontoret i *Halmstad*:

herr <i>Bökman, E.</i> , rektor, Halmstad,	med 44 röster
friherre <i>Hermelin, R.</i> , intendent, Fröllinge, Getinge,	» 44 »
herr <i>Gudmundson, A. M.</i> , f. d. riksdagsman, Vastad, Vessigebro,	» 44 »
» <i>Gyllensvärd, A. G.</i> , f. d. riksdagsman, Fågelång, Voxtorp,	» 44 » ;

vid kontoret i *Hernösand*:

herr <i>Edström, O.</i> , bruksägare, Hernösand,	med 44 röster
» <i>Jacobsson, K. H.</i> , rektor, Hernösand,	» 44 »
» <i>Dahlberg, N. W.</i> , disponent, Wäja, Bollsta bruk,	» 44 »
» <i>Peterson, G. R.</i> , redaktör, Sundsvall,	» 44 » ;

vid kontoret i *Jönköping*:

grefve <i>Spens, I. W.</i> , landssekreterare, Jönköping,	med 44 röster
herr <i>Ribbing, B. E. L.</i> , ryttmästare, Eksjö,	» 44 »
» <i>Erickson, O.</i> , domänintendent, Bjersby, Hult,	» 44 »
» <i>Säve, G. A.</i> , läroverksadjunkt, Jönköping,	» 44 » ;

vid kontoret i *Kalmar*:

herr <i>von Tell, Philip</i> , major, Kalmar,	med 44 röster
» <i>Wickbom, J. A. O.</i> , rektor, Kalmar,	» 44 »
» <i>Gethe, C. M. F. E.</i> , sekreterare, Kalmar,	» 44 »
» <i>Wimmerstedt, A.</i> , godsägare, Bruatorp,	» 44 » ;

vid kontoret i *Karlskrona*:

herr <i>Holmqvist, A.</i> , landskamrerare, Karlskrona,	med 44 röster
» <i>Kruse, K. R. T.</i> , kapten, Karlskrona,	» 44 »
» <i>Kruse, L. M.</i> , godsägare, f. d. riksdagsman, Göholm,	» 44 »
» <i>Resén, K. W.</i> , t. f. amiralitetskassör, Karlskrona,	» 44 » ;

vid kontoret i *Karlstad*:

herr <i>Falk, H. H. W.</i> , kapten, Karlstad,	med 44 röster
» <i>Rohdin, E.</i> , rådman, Karlstad,	» 44 »
» <i>Larsson, P.</i> , hemmansägare, Rudsberg, Molkom,	» 44 »
» <i>af Segerström, W.</i> , stationskrifvare, Karlstad,	» 44 » ;

vid kontoret i *Kristianstad*:

herr <i>Eneroth, Joh.</i> , kronofogde, Ousby,	med 44 röster
friherre <i>v. Otter, B. S.</i> , f. d. major, Kristianstad,	» 44 »
herr <i>Johnsson, H.</i> , f. d. riksdagsman, Broby,	» 44 »
» <i>Nilsson, P.</i> , landstingsman, Kärreberga, Qvidinge,	» 44 » ;

vid kontoret i *Linköping*:

herr <i>Sjögreen, A. P.</i> , f. d. ryttmästare, Boarp, Strålsnäs,	med 44 röster
grefve <i>Spens, C. G.</i> , major, Rosendal,	» 44 »
herr <i>Hagberg, C. O.</i> , godsägare, Brestad,	» 44 »
» <i>Petersson, A. E.</i> , f. d. riksdagsman, Hamra,	» 44 » ;

vid kontoret i *Luleå*:

herr <i>Björkman, A. P.</i> , f. d. fördelningsläkare, Luleå,	med 44 röster
» <i>Svedin, N.</i> , auditör, Luleå,	» 44 »
» <i>Berggren, J. E.</i> , landtbruksingenjör, Gammelstad,	» 44 »
» <i>Håkansson, J. F.</i> , läroverkskollega, Piteå,	» 44 » ;

vid kontoret i *Mariestad*:

herr <i>Millqvist, A.</i> , godsägare, Hushagen, Axvall,	med 44 röster
» <i>Paul, A.</i> , arrendator, Stora Ek, Mariestad,	» 44 »
» <i>Almin, Richard</i> , landtbrukare, Björsäter, Lugnås,	» 44 »
» <i>Tengbom, C. A.</i> , landskamrerare, Mariestad,	» 44 » ;

vid kontoret i *Nyköping*:

friherre <i>Falkenberg, A.</i> , kapten, Nyköping,	med 44 röster
herr <i>Weinberg, B.</i> , godsägare, Hormesta, Stigtomta,	» 44 »
» <i>Eriksson, Alb.</i> , arrendator, Skalunda, Kantorp,	» 44 »
» <i>Olsson, J. E.</i> , f. d. riksdagsman, Skiftinge, Eskilstuna,	» 44 » ;

vid kontoret i Umeå:

herr	<i>Aspgren, J. O. N.</i> , öfverste, Umeå,	med 44 röster
»	<i>Bergner, P.</i> , handlande, Burträsk,	» 44 »
»	<i>Broman, J.</i> , kronolänsman, Teg, Umeå,	» 44 »
»	<i>Åström, A.</i> , disponent, Norra Degerfors,	» 44 » ;

vid kontoret i Vänersborg:

herr	<i>Carlberg, And.</i> , rådman, Vänersborg,	med 44 röster
»	<i>Unger, A. G.</i> , apotekare, Vänersborg,	» 44 »
»	<i>Larsson, N. P.</i> , landstingsman, Byen, Åmål, ...	» 44 »
»	<i>Thorson, C.</i> , landtbrukare, Magnusberg, Salsberg,	» 44 » ;

vid kontoret i Västerås:

herr	<i>Kempe, A.</i> , lektor, Västerås,	med 44 röster
»	<i>Lorichs, L. L.</i> , bruksägare, Bernshammar,	» 44 »
»	<i>Sälling, G.</i> , f. d. riksdagsman, Västerås,	» 44 »
»	<i>Uggla, Claes</i> , häradshöfding, Västerås,	» 44 » ;

vid kontoret i Växjö:

herr	<i>Cervin, G.</i> , kapten, Växjö,	med 44 röster
»	<i>Johansson, O. A.</i> , hospitalssyssloman, Växjö, ...	» 44 »
»	<i>Johansson, S.</i> , landstingsman, Grennaforsa,	» 44 »
»	<i>Petersson, A. F.</i> , f. d. riksdagsman, Ugglekull,	» 44 » ;

vid kontoret i Visby:

herr	<i>Björlin, J. G.</i> , öfverste, Visby,	med 44 röster
»	<i>Warfvinge, C. O.</i> , förste landtmätare, Visby, ...	» 44 »
»	<i>Bokström, C. A.</i> , kronofogde, Visby,	» 44 »
»	<i>Larsson, P.</i> , f. d. riksdagsman, Fole, Västkinde,	» 44 » ;

vid kontoret i Örebro:

herr	<i>Montgomery-Cederhjelms, R.</i> , kammarherre, Seger- sjö,	med 44 röster
»	<i>Reuterswärd, C. F. C.</i> , öfverstelöjtnant, Örebro,	» 44 »
»	<i>Andersson, A. G.</i> , bergsman, Östana, Löa-Rällså,	» 44 »
»	<i>Persson, O.</i> , nämndeman, Bungsäter, Kilsmo, ...	» 44 » ;

vid kontoret i Östersund:

herr	<i>Thomson, J. A.</i> , häradshöfding, Östersund,	med 44 röster
»	<i>Warodell, O. E. L.</i> , fördelningsläkare, Östersund,	» 44 »
»	<i>Eriksson, G.</i> , f. d. riksdagsman, Myckelgård, Mörsil,	» 44 »
»	<i>Olsson, O.</i> , nämndeman, Bränna, Hackås,	» 44 » ;

suppleanter:

vid kontoret i Göteborg:

herr	<i>Larsson, L.</i> , landstingsman, Hufveröd,.....	med 45 röster
»	<i>Cavalli, A.</i> , v. häradshöfding, Göteborg,	» 45 »
»	<i>Bruhn, S. B.</i> , godsägare, Vallda,	» 45 »
»	<i>Palm, Constantin</i> , grosshandlare, Göteborg,	» 45 » ;

vid kontoret i Malmö:

herr	<i>Dufberg, E.</i> , landtbrukare, Christineberg, Oxie, med 45 röster	
»	<i>Linder, N.</i> , t. f. länsbokhållare, Malmö,	» 45 »
»	<i>Jönsson, A.</i> , f. d. landstingsman, Kjöflinge,	» 45 »
»	<i>Crafoord, J. G. A.</i> , kapten, Lund,	» 45 » ;

vid kontoret i Falun:

herr	<i>Nordin, G.</i> , löjtnant, Falun,	med 45 röster
»	<i>Wahlqvist, J. A.</i> , kamrerare, Falun,	» 45 »
»	<i>Lidman, A.</i> , redaktör, Hedemora,	» 45 »
»	<i>Zetterwall, J.</i> , förvaltare, Korsnäs,	» 45 » ;

vid kontoret i Gäfle:

herr	<i>Lindgren, E.</i> , bruksägare, Gäfle,	med 45 röster
»	<i>v. Krusenstierna, W. E.</i> , öfverste, Gäfle,	» 45 »
»	<i>Wettergren, G.</i> , disponent, Norrsundet,	» 45 »
»	<i>Eriksson, P.</i> , bruksdisponent, Hofors,	» 45 » ;

vid kontoret i Halmstad:

herr	<i>Jönsson, S.</i> , landstingsman, Påarp, Västra Karup, med 45 röster	
»	<i>Hofflander, C. O. P.</i> , löjtnant, Halmstad,	» 45 »
»	<i>Thorbjörnsson, J.</i> , landstingsman, Röinge, Halmstad	» 45 »
»	<i>Hafström, C. G.</i> , landssekreterare, Halmstad,....	» 45 » ;

vid kontoret i Hernösand:

herr	<i>Hjelmström, K. A.</i> , tullförvaltare, Hernösand, med 45 röster	
»	<i>Bergström, C.</i> , f. d. riksdagsman, Skidsta, Ullånger,	» 45 »
»	<i>Hedrén, L. M.</i> , läroverksadjunkt, Hernösand,....	» 45 »
»	<i>Eriksson, E.</i> , f. d. riksdagsman, Qväcklingen, Liden,	» 45 » ;

Lördagen den 14 Februari.

vid kontoret i *Jönköping*:

grefve <i>v. Seth, J. G.</i> , godsägare, Bratteborg,	med 45 röster
herr <i>Romberg, A. N.</i> , hofrättsråd, Jönköping,	» 45 »
» <i>Wallander, C.</i> , kronolänsman, Eksjö,	» 45 »
» <i>Eurén, L.</i> , borgmästare, Eksjö,	» 45 » ;

vid kontoret i *Kalmar*:

herr <i>Ekeroth, E.</i> , landtbrukare, Dörby,	med 45 röster
» <i>Olsson, Knut</i> , landtbrukare, Torngård, Gräsgård,	» 45 »
» <i>Reutersvärd, K.</i> , f. d. öfverstelöjtnant, Kalmar,	» 45 »
» <i>Holm, A. T. O.</i> , lektor, Kalmar,	» 45 » ;

vid kontoret i *Karlskrona*:

herr <i>Ringheim, G.</i> , fabriksidkare, Karlskrona,	med 45 röster
» <i>Beyer, E.</i> , godsägare, Karlshamn,	» 45 »
» <i>Karlsson, K. P.</i> , fortifikationskassör i Karlskrona, Oscarsvärn,	» 45 »
» <i>Nelson, K. M.</i> , landstingsman, Björkeryd,	» 45 » ;

vid kontoret i *Karlstad*:

herr <i>Ågren, P. M.</i> , grosshandlare, Karlstad,	med 45 röster
» <i>Olsson, Emil</i> , f. d. riksdagsman, Kyrkebol,	» 45 »
» <i>Olsson, Oscar</i> , godsägare, Höije, Karlstad,	» 45 »
» <i>Huss, R.</i> , löjtnant, Karlstad,	» 45 » ;

vid kontoret i *Kristianstad*:

herr <i>Jönsson, N.</i> , landtbrukare, Efverödsgård, Efveröd,	med 45 röster
» <i>Nilsson, J.</i> , f. d. landstingsman, Starby, Span- narp,	» 45 »
» <i>Wittsell, Carl</i> , f. d. riksdagsman, Örkelljunga,	» 45 »
» <i>Borgström, M.</i> , domänintendent, Åby, Klippan,	» 45 » ;

vid kontoret i *Linköping*:

herr <i>Danielson, O.</i> , godsägare, Åkerby, Skärkind,	med 45 röster
» <i>Schenström, M.</i> , regementsintendent, Linköping,	» 45 »
» <i>Edlund, Wilh.</i> , disponent, Mjölby,	» 45 »
» <i>Larsson, G.</i> , landtbrukare, Bonnorp, Stjernorp,	» 45 » ;

vid konteret i *Luleå*:

herr <i>Ridström, C.</i> , handlande, Råneå,	med 45 röster
» <i>Markström, Axel, F.</i> , förvaltare, Öjebyn,	» 45 »
» <i>v. Essen, C. H. A.</i> , major, Luleå,	» 45 »
» <i>Erasmie, G. H.</i> , disponent, Luleå,	» 45 »

vid kontoret i *Mariestad*:

herr <i>Larsson, Hjalmar</i> , landstingsman, Nyqvärn, Lexberg,	med 45 röster
» <i>Forsman, Olaus</i> , filosofie kandidat, Mariestad,	» 45 »
» <i>Andersson, A.</i> , landstingsman, Vång, Karlslund,	» 45 »
» <i>Sandels, A.</i> , godsägare, Mariestad,	» 45 » ;

vid kontoret i *Nyköping*:

herr <i>Widebeck, J. A.</i> , läroverksadjunkt, Strängnäs,	med 45 röster
» <i>Andersson, Richard</i> , nämndeman, Hvalsta, Kantonorp,	» 45 »
» <i>Schmidt, H. O.</i> , kapten, Nyköping,	» 45 »
» <i>Bökman, L. C. W.</i> , kronofogde, Nyköping,	» 45 » ;

vid kontoret i *Umeå*:

herr <i>Åkerrén, O.</i> , landskamrerare, Umeå,	med 45 röster
» <i>Örtenblad, V. T.</i> , öfverjägmästare, Umeå,	» 45 »
» <i>Ahnlund, O.</i> , kyrkoherde, Umeå,	» 45 »
» <i>Dahlén, A.</i> , postmästare, Nordmaling,	» 45 » ;

vid kontoret i *Vänernborg*:

herr <i>Björklund, E.</i> , jägmästare, Vänernborg,	med 45 röster
» <i>Andersson, C. F.</i> , landtbrukare, Lunden, Skrehall,	» 45 »
» <i>Larsson, A.</i> , f. d. riksdagsman, Flocksäter, Vänernborg,	» 45 »
» <i>v. Sydow, C.</i> , läroverksadjunkt, Vänernborg,	» 45 » ;

vid kontoret i *Västerås*:

herr <i>Pers, Anders</i> , boktryckare, Västerås,	med 45 röster
greffe <i>Hamilton, A.</i> , f. d. riksdagsman, Hedensberg,	» 45 »
herr <i>af Billbergh, Th.</i> , lektor, Västerås,	» 45 »
» <i>Robson, R.</i> , bruksägare, Karmansbo,	» 45 » ;

vid kontoret i *Växjö*:

herr <i>Carlsson, B. G.</i> , landstingsman, Bäck,	med 45 röster
» <i>Cavalli, L. G.</i> , major, Växjö,	» 45 »
» <i>Bergensträhle, A. E. G.</i> , kapten, Växjö,	» 45 »
» <i>Lundqvist, J. G.</i> , godsägare, Hof, Växjö,	» 45 » ;

vid kontoret i *Visby*:

herr <i>Bohlin, C. W. L.</i> , kapten, kommissionslandtmätare, Visby,	med 45 röster
» <i>Sundblad, A.</i> , kyrkoherde, f. d. riksdagsman, Barlingbo, Visby,	» 45 »
» <i>Larsson, K. L. J.</i> , riksdagsman, Bondarfve, Västkinde,	» 45 »
» <i>Lundblad, Konrad, P.</i> , rådman, Visby,	» 45 » ;

Lördagen den 14 Februari.

vid kontoret i Örebro:

herr <i>Schröder, C. H.</i> , major, Ringaby, Ullersäter,	med 45 röster
» <i>Pehrson, P. V.</i> , bruksägare, Gelleråsen, Bofors,	» 45 »
» <i>Sundblad, G. A.</i> , läroverksadjunkt, Örebro,	» 45 »
» <i>v. Hofsten, H. R.</i> , kapten, Örebro,	» 45 » ;

vid kontoret i Östersund:

friherre <i>Fleetwood, G. M. C.</i> , major, Östersund,	med 45 röster
herr <i>Engström, E. O.</i> , landstingsman, Bispgården,	» 45 »
» <i>Wikander, H.</i> , apotekare, Östersund,	» 45 »
» <i>Myrin, O.</i> , förvaltare, Östersund,	» 45 » ,

sedan ordningen mellan suppleanterna blifvit genom särskilda lottningar bestämd.

Olof Melin.
Herman Behm.

Aug. Henricson.
J. Bromée.

Protokollet lades till handlingarna; och beslöt kammaren, att underrättelse om de försiggångna valen skulle genom utdrag af protokollet meddelas bankoutskottet med anmodan till utskottet att lämna såväl fullmäktige i riksbanken som vederbörande afdelningskontor i orterna och de valde meddelande om valens utgång.

§ 4.

Herr statsrådet m. m. *H. G. Westring* aflämnade Kungl. Maj:ts propositioner till Riksdagen:

med förslag till lag om försäkringsbolag samt till lag om utländsk försäkringsanstalts rätt att drifva försäkringsrörelse här i riket;

angående försäkringsinspektionens organisation och verksamhet m. m.;

med förslag till lag om ändrad lydelse af 11 kap. 15 § rättegångsbalken m. m.;

angående en väganläggning inom Norrbottens län mellan Arvidsjaur kyrkostad och Muskusselet i Arvidsjaur socken;

angående upplåtelse till Växjö hospital af mark från indragna hospitalshemmanet $\frac{3}{4}$ mantal Växjö hospitalsgård i Kronobergs län m. m.; och

angående anvisande af anslag för år 1904 till fortsättning af statsbanebyggnaden från Göteborg öfver Uddevalla till Skee.

Ifrågavarande propositioner blefvo på begäran bordlagda.

§ 5.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet herr *L. P. Mallmins* på kammarens bord hvilande motion, n:o 132.

§ 6.

Efter föredragning häruppå af lagutskottets utlåtande n:o 8, i anledning af väckt motion om ändring af 15 § konkurslagen, begärdes ordet af

Herr Räf, som yttrade: Herr talman! Min åsikt om bestämmelsen i en viss lagparagraf är, att den bör *kunna* tillämpas och *måste* tillämpas så vidt möjligt är på endast ett sätt, eller, med andra ord, den bör vara en rättsnorm.

I afseende på den förändring, som här är föreslagen, torde det för det första vara rent af omöjligt att i alla fall garantera, det kallelsebref ens kunna hinna alla utländska fordringsägare en månad före inställedagen, och för det andra icke så lättvindigt för en domare eller häradsrätt att få reda på, huru lång tid det tager för ett bref från ett af våra aflägsnare härad till flera kolonier och städer, såsom Johannesburg, Honolulu, Hunan etc. Och äfven om han kan beräkna detta med för honom tillgängliga hjälpredor, så kan han dock i några fall komma ut för, att han omöjligen ens kan taga reda på andra orters läge. Själf har jag hos i detta afseende ganska väl utrustade speditörfirmor förgäfvos sökt få reda på, hvar för resten bara inom Europa belägna vissa mindre platser vore att söka. Dessutom skulle det taga allt för lång tid för rätten att börja söka efter allt detta.

Praktiskt taget blefve det också så, att *en* domare vore fri anse, att brefvet till Hunan toge 2 veckor och en *annan* 8 veckor och en *tredje* jämnt så lång tid, som från den dag han lade det på posten, huru sent detta än inträffat, till minst en månad före inställedagen. Den förste hade misstagit och den siste kanske försummat sig, men båda voro nog försvarade enligt detta lagförslag. Och därmed vore saken i själfva verket sämre, än den för närvarande är för den utländska fordringsägaren. *Nu* vet han, att det gäller att se upp; *då* förlitade han sig på hvad som kanske icke inträffade. Och i senare fallet tror jag icke, han skulle prisa våra lagar.

Om någon *bestämmelse* i afseende på utländska fordringsägares kallelser skall inrymmas, så skulle jag vara benägen för, att den afgjorde, inom hvilken tid, räknad efter stämningens dato, ifrågasvarande kallelse borde vara *inlämnad på postkontor*. Därmed vore saken i alla afseenden klar och domaren eller rätten fri från både möjlighet till godtycklighet och allt onödigt ansvar. Fordringsägaren visste också på förhand, att den enda risk han hade att ej blifva kallad låge utseslutande i något missöde i postgången eller också hade han reda på, att ett bref ej *kunde* hinna honom i vederbörlig tid. Och i förhållande till allt detta finge han med hänsyn till affärens storlek etc. rätta sina mått och steg.

Då jag emellertid icke vill gent emot lagutskottets affattning göra något bestämdt yrkande och dessutom finner, att såväl utskottets förslag som af mig antydda tidsbestämmelse förutsätter, att tids-

bestämmelsen i 14 § äfven skulle med hänsyn till eventualiteten i fråga närmare preciseras, så inskränker jag mig, herr talman, till att hafva gjort detta uttalande till protokollet.

Vidare anfördes ej. Hvad utskottet hemställt bifölls.

§ 7.

Vidare föredrogs lagutskottets utlåtande n:o 9, i anledning af väckt motion om tillägg till 35 § af förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd, därvid ordet på begäran lämnades till

Herr Räf, som yttrade: Herr talman! Äfven om jag icke kan instämma i alla af motionären anförda motiv och åsikter i denna motion, gillar jag dock dess hufvudsyfte. Då jag därtill känner andra af motionären ej vidrörda skäl till förmån för hans motion, finner jag mig, herr talman, härmed böra uttrycka min bestämda sympati för ifrågasatta tillägget till 1862 års författning utan att dock afgifva något bestämdt yrkande.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 8.

*Angående
oäkta barns
arfsrätt.*

Å föredragningslistan fanns härefter upptaget lagutskottets utlåtande n:o 10, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående oäkta barns arfsrätt.

I detta utlåtande hemställde utskottet, att Riksdagen, med bifall till en af herr *K. A. Staaff* inom Andra Kammaren väckt motion, måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring af gällande bestämmelser rörande oäkta barns arfsrätt, att oäkta barn, som icke vore afladt under moderns äktenskap eller i förbudna led, berättigades att lika med äkta barn taga arf efter moder och modernefränder.

Sedan berörda hemställan blifvit uppläst, begärdes ordet af:

Herr Brock, som anförde: Herr talman! Lagutskottet har såsom hufvudsaklig grund för stadgande om rätt för oäkta barn att taga arf efter sin moder framhållit det nära personliga förhållande, i hvilket det oäkta barnet i regel står till modern. Detta skäl är nog fullt riktigt och tillräckligt, men samma eller annat lika allmän-giltigt skäl för ett lagstadgande om rätt för oäkta barn att taga arf jämväl efter modernefränder synas mig ej kunna anföras. Jag vill härjämte framhålla en annan omständighet, som synes mig vara af stor vikt. Det kan nämligen inträffa, att en arflåtare icke haft kännedom om ett sådant oäkta barns tillvaro och att efter arflåtarens död ett sådant barn anmäler sig och inlåter sig i tvist med arf-

låtarens öfriga närmaste arfvingar, hvilka af honom alltid betraktats såsom hans enda och rätta arfvingar. Jag tror, att man i detta fall bör närmast fästa sig vid hvad som kan anses hafva varit arflåtarens verkliga vilja och att, om det finnes något lagstadgande af ifrågasvarande innehåll, detta ej skulle kunna anses i själfva verket motsvara eller vara ett verkligt uttryck för arflåtarens vilja, åtminstone ej i allmänhet. För min del känner jag flera fall, då personer af oäkta börd, i tro att de varit arfsberättigade, anmält sig såsom arftagare efter modernefränder, och hafva de, åtminstone i ett par af dessa fall, efter hvad de själfva uppgifvit, varit för arflåtaren fullkomligt okända. Då det för öfrigt står en arflåtare fritt att genom en testamentarisk disposition gynna ett sådant barn, hvarom nu är fråga, så anser jag, att ett lagstadgande därom, att ett oäkta barn skall ärfva jämväl modernefränder, bör anses icke allenast onyttigt, utan rent utaf skadligt.

Jag får således yrka bifall till lagutskottets förslag, dock endast för såvidt det gäller rätt för oäkta barn att taga arf efter moder, och hemställer jag därför, att de båda sista orden uti klämman måtte bortfalla.

Herr Johansson i Jönköping: Det är en särskild omständighet uti det nu föreliggande utskottsbetänkandet, som jag anser icke böra oanmärkt passera vid detta tillfälle. Vid genomläsandet af den utskottet anförda motiveringen finner man nämligen, att där alltjämt talas om oäkta barn i allmänhet utan att något försök göres att skilja mellan olika slag af sådana barn. Utskottet har citerat 1900 års lagutskotts uttalande i samma fråga, i hvilket utskottsbetänkande de invändningar gendrivas, hvilka kunna anföras eller hafva anförts mot oäkta barns arfsrätt, men öfverallt är det där fråga endast om ett slag af oäkta barn eller om oäkta barn i allmänhet. Men sedan utskottet sålunda på ett enligt min tanke ganska lyckligt sätt motiverat den lagförändring, som det synes vilja föreslå, finner man uti slutet af betänkandet uti den af utskottet gjorda hemställan, att det icke förordar arfsrätt för de oäkta barnen i allmänhet, utan endast för ett visst slag af dem, nämligen för sådana, som icke äro aflade under moderns äktenskap eller i förbudna led. Motiveringen gäller således alla oäkta barn, men hemställan endast en del af dem.

Här föreligger tydligen en inkonsekvens, och jag har vid genomläsandet af betänkandet mycket andrat öfver hvad som kunnat föranleda utskottet att göra en hemställan, som icke står i öfverensstämmelse med motiveringen. Skälet därtill kan icke gärna vara det, att motionären icke föreslagit arfsrätt för sådana barn. Detta har motionären visserligen icke gjort, men han har icke heller föreslagit, att oäkta barn skulle få arfsrätt efter fader eller fädernefränder. Därvidlag har emellertid utskottet, då motiveringen syntes leda därtill, att de oäkta barnen rättvisligen borde tillerkännas arfsrätt efter äfven fader och fädernefränder, särskildt angifvit, hvarför utskottet ej vill tillstyrka en så långt gående lagändring. Men när å andra sidan motiveringen följdriktigt leder därtill, att arfsrätt efter

*Angående
oäkta barns
arfsrätt.
(Forts.)*

Angående
oäkta barns
arfsrätt.
(Forts.)

moder och mödernefränder borde tillerkännas alla oäkta barn utan undantag, så har utskottet i sin hemställan uteslutit vissa sådana barn utan att för en sådan åtgärd anföra något skäl. Hvad är nu anledningen därtill? Icke kan väl skälet vara det, att uti 1866 års arfsförordning rörande oäkta barn finnes införd en sådan bestämmelse, som utskottet nu föreslår. Om en sådan bestämmelse är otidsenlig och icke rättvis, hvilket utskottet i motiveringen synes erkänna, så bör den väl icke bibehållas endast därför, att den en gång kommit till. Icke heller kan jag tänka mig, att utskottet velat försvara den gjorda uteslutningen af vissa oäkta barn med den motivering, som 1865 och 1866 anfördes för samma åtgärd och af 1892 års lagutskott upprepades, ty den motiveringen är verkligen så svag, att jag håller detta års lagutskott räkning för att det icke upprepat densamma.

Man kan således med skäl upprepa frågan: hvad har föranlett utskottet att göra ett sådant afsteg från den princip, som i motiveringen häfdats? Måhända har man ansett, att det gjorda undantaget vore jämförelsevis oviktigt. Något sådant synes framgå af en antydan af motionären i den motion, som han till 1900 års Riksdag afgaf, nämligen att, då frågan om arfsrätt för oäkta barn, födda af modern under hennes äktenskap eller aflade i förbudna led, icke vore af så stor vikt, så kunde man lämna den ur räkningen och låta nöja sig med det undantag, som 1865 och 1866 infördes i arfsförfattningarna rörande sådana oäkta barn. Men oafsedt att ett sådant undantag innebär ett afsteg från den princip, som lagförändringen i öfrigt afser att häfda, och hvilket afsteg i och för sig måste anses betänkligt, så kan man ej bortse från, att om också dylika undantag icke så ofta skulle förekomma, så blifva de så mycket mera upprörande, när de inträffa. Ty upprörande måste det blifva, att sedan alla barn i öfrigt — äkta såväl som oäkta — erhållit arfsrätt, så skola sådana stackars barn, som äro aflade under moderns äktenskap eller i förbudna led, fortfarande i motsats mot alla andra sakna arfsrätt. Mig synes, som om denna inkonsekvens hade bort undvikas.

Det finnes äfven ett annat skäl, som möjligen kan hafva varit bestämmande för utskottet. Kanske har man inom detsamma ansett, att man borde göra ändringen så liten som möjligt för att väcka så litet opposition som möjligt. Som bekant, har Första Kammaren alltid, när den nu föreslagna reformen varit å bane, gjort ett ihärdigt motstånd. Om denna synpunkt varit bestämmande för utskottet, och dess hemställan alltså innebär något af kompromiss, så har denna kompromiss visat sig icke ens hålla inom utskottet, ty såsom herrarne finna, hafva ett par af utskottsledamöterna från Första Kammaren reserverat sig. Fastän utskottet icke velat eller vågat begära allt hvad det enligt motiveringen borde hafva begärt, hafva dock reservanterna från Första Kammaren ansett, att utskottet begärt för mycket. Under sådana förhållanden har jag icke velat låta detta tillfälle gå förbi utan att, på samma gång jag påpekat den inkonsekvens, som utskottets betänkande innehåller, i det att motiveringen och yrkandet icke öfverensstämma med hvarandra, i denna

kammare åtminstone en röst måtte höjas för den motsatta åskådningen, att utskottet icke begärt för mycket, utan i stället för litet. Ty det måste man ju erkänna, att om oäkta barn i allmänhet tillerkännas rätt att ärfva moder och modernefränder, så finnes det icke något rimligt skäl, hvarför ett sådant stackars oäkta barn, som råkat födas under moderns äktenskap eller i förbudna led, ensamt skall sakna sådan arfsrätt och sålunda, i motsats mot alla andra oäkta barn, straffas för den förseelse, som dess föräldrar begått.

Af hvad jag nu yttrat framgår ju, att jag ingalunda kan vilja yrka afslag å utskottets hemställan. Och då ett yrkande om återremiss till utskottet icke under nuvarande förhållanden kan leda till något resultat, så vill jag, herr talman, utan att framställa något yrkande, låta vid detta uttalande bero.

Herr Johanson i Mossebo: Herr talman! Det var med anledning af hvad den ärade talaren här bredvid yttrade, som jag begärde ordet. Han sade nämligen, att det icke vore rätt, att oäkta barn finge taga arf efter modernefränder. Detta undantagsförhållande skulle emellertid komma att strida icke allenast mot alla vanliga rättsbegrepp, utan äfven mot den lag, vi för närvarande hafva, enligt hvilken barn hafva rätt att taga arf efter modernefränder. Vid sådant förhållande torde rättvisan fordra, att arfsrätten utsträckes därhän, att äfven oäkta barn erhålla rätt att taga arf efter modernefränder.

På grund häraf anhåller jag att få yrka bifall till lagutskottets hemställan.

Herr Zetterstrand: Den förda diskussionen ådagalägger, att nu som alltid det är svårt att göra alla till lags. En talare har sagt, att utskottet gått för långt, en annan, att det ej gått tillräckligt långt. Emellertid håller jag före, att det är lämpligt, att kammaren vidhåller den ståndpunkt, som den vid några föregående tillfällen intagit, helst som denna ståndpunkt öfverensstämmer med stadgarne i de norska, danska och tyska lagarne.

Jag vill därjämte påpeka, att utskottet icke *får* gå utöfver hvad motionären begärt.

Jag yrkar bifall till lagutskottets hemställan.

Herr Staaff: Herr talman! Jag torde icke behöfva i detta fall vara synnerligen vidlyftig. Det förefaller mig, att, som denna fråga många gånger i olika former varit före i denna kammare och mött sympati, det föreliggande lagförslaget icke längre är så att säga en enskild motionärs önskemål, utan är uppsatt på *kammarens* reformprogram. Emellertid tillåter jag mig att tacka den ärade talaren här midt öfver därför att han enligt min tanke synnerligen riktigt framhållit, att den rätta konsekvensen utan tvifvel vore att gå ett steg längre. Jag har också framhållit detta i motiveringen till min motion. Men man kan icke alltid få hvad man vill; och särskildt då ens skaplynne af naturen är mycket moderat, vill man hellre än

*Angående
oäkta barns
arferätt.
(Forts.)*

Angående
oäkta barns
arferätt.
(Forts.)

att gå miste om allt nöja sig med att föreslå något litet med utsikt till framgång. Om den ärade talaren vill gå några steg härifrån, in till kammaren bredvid, antager jag, att han sannolikt — såvida icke tiden gått synnerligen fort, sedan frågan sist var före — skall få en stark erfarenhet om de skäl, som föranledt mig att i detta fall vara något moderat.

Hvad beträffar den förste talarens förslag därom, att kammarens beslut skulle inskränkas genom borttagande af orden »och modernefränder», kan jag därom alldeles icke vara ense med honom. Som utskottets vice ordförande redan påpekat, skulle Sverige genom antagande af lagutskottets hemställan och upphöjande af detsamma till lag komma till öfverensstämmelse med så godt som åtminstone hela den oss närmast stående germaniska rätten. Detta synes mig vara ett godt skäl för att icke inskränka reformen på det sätt den ärade talaren föreslog. För öfrigt kan jag icke fatta, att det skäl han anförde har någon synnerlig bärvidd. Han sade, att modernefränder kunna dö, som icke haft någon bekantskap med det oäkta barnet, och ändå skulle detta kunna komma och fordra arf. Ja, ett oäkta barn kan också dö, och modernefränder, som barnet icke haft någon bekantskap med, kunna komma och fordra arf efter det. Det synes mig därför, att likheten i detta fall fordrar, att äfven modernefränder tagas med.

Herr Brock: Jag ber att få förändra mitt yrkande därhän, att äfven orden »med bifall till förevarande motion» må bortfalla.

Öfverläggningen var härmed slutad. Efter af herr talmannen å de därunder framställda yrkanden gifna propositioner blef utskottets hemställan af kammaren bifallen.

§ 9.

Föredrogs och godkändes statsutskottets utlåtande n:o 2, angående regleringen af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel, innefattande anslagen till kungl. hof- och slottsstaterna.

§ 10.

Till afgörande förelåg härefter statsutskottets utlåtande n:o 4, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet.

Punkterna 1—3.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 4.

Lades till handlingarne.

Punkterna 5 och 6.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 7.

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 96, hade herr *L. G. Broomé* i Bårslöf *m. fl.* hemställt, att Riksdagen ville på extra stat för år 1904 bevilja ett anslag af 2,500 kronor till svenska freds- och skiljedomsföreningen att användas för representation å utomlands anordnade större fredsmöten och för anordnandet af fredsmötet i Östersund, att utgå enligt de grunder, som Kungl. Maj:t kunde finna lämpligt föreskrifva, med rätt för Kungl. Maj:t att redan innevarande år af tillgängliga medel utanordna detta belopp.

*Angående
anslag till
svenska freds-
och skiljedoms-
föreningen.*

Utskottet hemställde,
att herr Broomés med flere ifrågavarande motion icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Vid punkten fanns fogad reservation af herr *Persson* i Tällberg, som yrkat, att utskottet måtte hemställa om Riksdagens bifall till motionen.

Sedan punkten föredragits, anförde:

Herr Broomé i Bårslöf: Då jag väckte ifrågavarande motion, hade jag icke någon förhoppning om, att statsutskottet skulle tillstyrka densamma. Men jag tänkte, att det möjligen kunde gå med denna idé, som det gått med en annan, som jag framfört vid Riksdagen, hvilken af statsutskottet mottogs mycket kyligt första gången, men med stor sympati andra gången och då också gick igenom i Riksdagens båda kamrar.

Det är tydligt, att det icke är så lätt för statsutskottet att genast vara villigt att tillstyrka de många nya anslagskraf, som från enskilda motionärer framkomma; och den första tanke, som framställer sig för utskottets ledamöter i sådant fall, är naturligtvis den: »man måste utan vidare afstyrka detta». Ty sparsamheten är den dygd, som i främsta rummet förutsättes hos statsutskottet. I synnerhet gäller detta, då det är fråga om en idé, för hvilken utskottets ledamöter icke äro synnerligen intresserade.

Dem af kammarens ledamöter, som vunnit sin innanläsningsfärdighet i folkskolan, vill jag erinra om en i folkskolans läsebok befintlig berättelse om en landtman, som miste sin häst och mera därtill, därför att han försummat inslå ett söm i en af hästens skor, oaktadt han märkt, att det fattades. Jag vill tillämpa nämnda berättelse i detta fall och säga, att utsikten för oss att i en framtid så småningom blifva kvitt de utgifter på många millioner, som nu krävas för försvarsväsendet, skulle betydligt ljusna, om vi något

*Angående
anslag till
svenska freds-
och skiljedoms-
föreningen.
(Forts.)*

kraftigare, än nu sker, understödde de sträfvanden för fredsidéns utbredning, som nu pågå bland folket.

Den svenska freds- och skiljedomsföreningen, som i 20 år arbetat i vårt land, har gjort till sin hufvuduppgift att bearbeta folkopinionen i fredlig riktning. Men den har alltid rört sig med små och få tillgångar. Ja, den har haft så litet att uträtta något med, att dess arbete till följd däraf icke krönts med någon synnerlig framgång.

Nu säger visserligen utskottet, att det har tillstyrkt anslag för liknande ändamål, d. v. s. sådana, som afse att befrämja fredssaken. Men om vi tänka oss, att regeringen endast begärt anslag till den ena af de två nu tillstyrkta posterna, t. ex. den, som afser internationella fredsbyrå, och att jag väckt motion om anslag till den andra, nämligen den, som afser interparlamentariska freds- och skiljedomskongressen, så hade ju statsutskottet med lika berättigande kunnat använda precis samma motivering, som nu föreligger för att afstyrka detta yrkande.

Det är visserligen sant, att alla dessa anslagskraf afse ett och detsamma, nämligen att befrämja fredssaken. Men å andra sidan är den uppgift, som jag genom motionen afser att fästa Riksdagens uppmärksamhet på, en i viss mån annan sak; det är uppgiften att bearbeta folkopinionen i landet till förmån för fredssaken. Nu är det så, att lagstiftningen och ordnandet af rikets angelägenheter i öfrigt böra gå i öfverensstämmelse med folkopinionen och följa i dess spår. Om icke folkopinionen bearbetas i fredlig riktning, så skola helt säkert andra fredssträfvanden icke vinna något resultat. Jag tror därför, att det är en sak af den allra största betydelse, att staten uppmuntrar dessa sträfvanden, som svenska freds- och skiljedomsföreningen gjort till sin uppgift. Och då detta anslagskraf är så litet och helt säkert skall få så stor betydelse, då det gäller att åvägabringa ett sammanträde mellan nordens fredsvänner, norska, svenska och danska, hvilka skola samlas till ett stort fredsmöte i Östersund, och då det dessutom gäller att representera Sverige vid den stora världs-fredskongressen, som skall hållas innevarande år, så hoppas jag, att åtminstone Andra Kammaren skall beakta det anslagskraf, som här är i fråga.

Då det helt säkert finnes många fredsvänner i alla delar af landet och dessa helt säkert med stort intresse gifva akt på Andra Kammarens hållning i denna fråga, så tillåter jag mig, på det att dessa fredsvänner må få se, huru stora sympatier freds rörelsen äger i Andra Kammaren, att yrka bifall till den af herr Daniel Persson afgifna reservationen och afslag å utskottets hemställan.

Herr *Styrlander* instämde häruti.

Herr *Österberg*: Då jag underskrifvit motionen och gillar dess syfte, anser jag det vara min skyldighet att bidraga till att öfvertyga kammaren om nödvändigheten af att motionen bifalles.

Det är icke många dagar, sedan vi läste i tidningarna ett referat om den kände norske professorn Sophus Bugge, huru han inför Norges

studenter varmt och öfvertygande framhöll betydelsen af en samverkan mellan nordens folk. Det är så riktigt och vackert sagdt af honom detta: och hvarje sträfvande, som går ut på att sammanföra nordens folk till möten och sammankomster, där de kunna utbyta tankar och åskådningar, är gifvetvis någonting, som bör på alla sätt uppmuntras. Svenska freds- och skiljedomsföreningen har till uppgift just detta: att intressera i första hand nordens folk för att uppfatta folkens förhållanden inbördes på det mest sympatiska sätt. Vid det möte, som i sommar skall äga rum i Östersund kommer således folk icke blott från Sverige utan äfven från Norge och Danmark att närvara.

*Angående
anslag till
svenska freds-
och skiljedoms-
föreningen.
(Forts.)*

Det finns ingenting som så kan bidra till att närma folken till hvarandra och hos det ena folket sprida kännedom om det andra, som dylika mellanfolkliga möten. Där stiftas bekantskaper, där ingås vänskapsförbindelser för lifvet, hvilket alltsammans ju har en afsevärd betydelse. Särskildt vid detta möte komma helt säkert massor af folk från Norge att närvara. För att mötet i alla afseenden skall kunna blifva Sverige fullt värdigt beträffande arrangemangen, kräfvdes det naturligtvis att mötesarrangörerna förfoga öfver penningmedel. Den svenska freds-föreningen är emellertid likasom alla föreningar, som representera folkliga rörelser, tämligen klen utrustad med penningmedel.

Enligt mitt förmenande är det därför en ganska blygsam begäran, då man hemställer att svenska staten skulle hjälpa fredsorganisationen att på bästa möjliga sätt kunna arrangera mötet i Östersund i sommar. Jag tror att Riksdagens Andra Kammare skulle visa sig fullt förstå betydelsen af sådana här folkmöten, om kammaren beslöte att för sin del bifalla, hvad motionärerna här framställt: och därför yrkar jag, herr talman, bifall till motionen.

Häruti instämde herrar *Johansson* i Öija, friherre *De Geer*, *Bran-ting*, *Bromée* i Billsta, *Ericsson* i Ahlberga och *Karlsson* i Mo.

Herr *Persson* i Stallerhult: Jag tar mig friheten yrka bifall till utskottets afstyrkande hemställan. Såsom synes af motiveringen för utskottets afslag, har utskottet ju gillat det syfte som motionärerna här afse att främja med sin motion. Men då Riksdagen förut har tillstyrkt bifall till enskilda motionärers framställningar i enahanda syfte ha alltid dessa framställningar haft en fullständig utredning, huru föreningarne ha verkat under de år föreningarne existerat. Här finns icke någon som helst antydning hvarken om hur stor föreningen är till sitt medlemsantal eller hvad den utträttat eller hvad den haft för sig. Då är det klart att man icke på enskilda motionärers framställning kan bevilja anslaget, utan man vill först veta huru föreningen skött sig under de år den existerat.

Men om motionärerna ett annat år komma åter med sitt förslag och lämna utredning om föreningens verksamhet, så blir Riksdagen i tillfälle att pröfva huruvida föreningen är värd understöd eller icke. Nu sväfvar man i ovisshet härom, och därför har man

*Angående
anslag till
svenska freds-
och skiljedoms-
föreningen.
(Forts.)*

icke kunnat annat än yrka afslag å framställningen. Jag anhåller om bifall till utskottets hemställan.

Herr Österberg: Herr talman! Jag ber få erinra därom, att i Norge är det vanligt att norska fredsföreningen, när den anordnar möten, får understöd af staten. Det är sant, att i detta fall man icke har medskickat föreningsstadgar eller lämnat närmare redogörelse för föreningens verksamhet. Men det förvånar mig att man inom statsutskottet icke känner till fredsföreningens verksamhet. Det händer så ofta för öfrigt här i Sverige, att vederbörande myndigheter och statsutskottet och sådana icke ha reda på de folkliga rörelserna, fastän de pågått i årtal. Det synes mig som om man i statsutskottet, hvars ledamöter ju äro sammanförda från olika trakter af landet, borde ha någon smula reda på svenska fredsföreningens verksamhet. För öfrigt anhålla motionärerna om, att regeringen skulle få lämna de erforderliga föreskrifterna beträffande anslagets användning. När man syftar på att få anslaget uteslutande för fredsmötet i Östersund, tänker jag mig att det icke skall vålla någon svårighet för regeringen att taga reda på programmet för detta möte samt öfriga anordningar som afses beträffande mötet, och då tar jag också för gifvet, att regeringen kan lämna erforderliga och nödiga föreskrifter, så att medlen icke skola komma att användas på ett ovärdigt sätt.

Jag yrkar fortfarande bifall till min hemställan.

Herr Persson i Tällberg: Den anmärkning, som framställts af herr Carl Persson, är på sätt och vis riktig. Det finnes ingen utredning om vare sig föreningens verksamhet eller dess medlemsantal, och det hade ju varit önskligt om detta funnits i motionen. Men motionärerna ha tydligen förutsatt, att denna förenings verksamhet skulle vara bekant landet rundt, och föröfrigt är det öfverlämnadt åt Kungl. Maj:t att på det sätt Kungl. Maj:t behagar, bestämma hur medlen skola utanordnas, och Kungl. Maj:t lär icke underlåta att taga kännedom om hvad det är för slags förening. Det är mycket vänligt af den ärade ledamoten af statsutskottet, att han uttalat den förhoppningen, att, om motionärerna komma igen nästa år och lämna en mera fullständig upplysning om dessa saker, man då skulle vara villig att bifalla en sådan motion. Men det blir något sent att nästa år anslå medel till firande af föreningens 20-års-verksamhet som inträffar detta år. Det blir också sent att då anslå medel till det möte, som skall hållas i Östersund redan denna sommar. Därför tycker jag, att, om man vill saken, bör man bifalla motionärernas förslag, till hvilket jag ber få anhålla om bifall.

Herr Andersson i Västra Nöbbelöf: Herr talman! Det är onekligt, att motionärerna hafva rätt däri, att allt som kan göras för att befrämja fredsarbetet också bör göras. Men statsutskottet har för sin del ansett det tvifvelaktigt, huruvida ett anslag som det ifrågavarande skulle verka i sådan riktning. Kammaren har redan

bifallit förslag till två sådana anslag, som förut beviljats till freds-saken. Men här är det fråga om en mera privat angelägenhet. Och utskottet har ansett att för att denna förening skulle kunna komma i åtnjutande af anslag, så hade den bort inlämna sina stadgar, så att man erhållit närmare kännedom om den. Man klandrar statsutskottet för att det icke närmare känner föreningens verksamhet. Men det är icke möjligt att hafva noga reda på alla möjliga föreningar, och mycket af hvad man fått höra därom kan lätt glömmas.

Jag tror sålunda icke, att man kan klandra statsutskottet för att det icke velat vara med om att bevilja medel till detta möte i Östersund. Jag tror, att föreningar, som behöfva anlita statsanslag för att hålla sina möten, borde, innan de anordna dem, anhålla om sådana anslagsmedel. På samma sätt som nu denna förening skulle hvilken annan förening som helst kunna begära anslag och säga: vi hafva arrangerat detta möte; nu skall staten släppa till behöfliga medel.

Jag tror sålunda det är bäst, att statsutskottets hemställen denna gång bifalles, så att dessa föreningar må lära sig att inlämna sådana upplysningar, hvarom jag nyss talat, och att betänka hvilka medel de förfoga öfver, innan de arrangera dylika möten.

Jag yrkar bifall till statsutskottets förslag.

Öfverläggningen var härmed slutad. I öfverensstämmelse med de yrkanden, som därunder förekommit, gaf herr talmannen propositioner dels på bifall till utskottets i denna punkt gjorda hemställen, dels på afslag å berörda hemställen och bifall i stället till den i ämnet väckta motionen; och fann herr talmannen förstnämnda yrkande vara med öfvervägande ja besvaradt. Votering begärdes likväl, i anledning hvaraf nu uppsattes, justerades och anslogs följande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller statsutskottets hemställen i sjunde punkten af utskottets förevarande utlåtande n:o 4, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren med afslag å utskottets berörda hemställen bifallit den af herr Broomé i Bårslöf med flere i ämnet väckta motionen.

Voteringen utföll med 113 ja mot 90 nej; och hade alltså kammaren fattat beslut i enlighet med ja-propositionens innehåll.

Punkten 8.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

*Angående
anslag till
svenska freds-
och skiljedoms-
föreningen.
(Forts.)*

§ 11.

Föredrogos hvar för sig och blefvo af kammaren godkända statsutskottets utlåtanden:

n:o 15, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående jordafsöndring från indragna militiebostället 1³/₄ mantal Ålsta n:is 3 och 5 i Örebro län:

n:o 16, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af en till förra kompaniskrifvarebostället Råda n:o 1 Nedergården i Östergötlands län hörande lägenhet;

n:o 17, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af lägenheter och tomtplatser å förra majorsbostället 1⁵/₈ mantal Hässleby n:o 1 med Olofstorp i Hässleby socken i Jönköpings län:

n:o 18, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående rätt för Kungl. Maj:t att för inköp af skogbärande eller till skogsodling tjänlig mark disponera köpeskillingarna för vissa kronoegendomar m. m.; och

n:o 19, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af en till förra häradsskrifvarebostället Hofby n:o 2 i Kristianstads län hörande lägenhet.

§ 12.

Angående upplåtelse till Umeå stad af mark vid Umeå järnvägsstation.

Å föredragningslistan fanns vidare upptaget statsutskottets utlåtande n:o 20, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till Umeå stad af en del utaf den statens järnvägar tillhöriga mark vid Umeå järnvägsstation.

Under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för den 31 december 1902 hade Kungl. Maj:t uti en till Riksdagen aflåten proposition, n:o 16, föreslagit Riksdagen medgifva, att från det statens järnvägar tillhöriga område vid Umeå järnvägsstation måtte få afsöndras och till Umeå stad öfverlåtas ett å en af stadsingenjören W. Stolpe år 1902 upprättad karteskiss med n:o 3 betecknad område om 44,81 ar under villkor att staten härigenom icke tillskyndades någon kostnad.

Statsutskottet, till hvars förberedande behandling detta ärende blifvit remitteradt, hemställde,

att hvad Kungl. Maj:t uti förevarande hänseende föreslagit måtte vinna Riksdagens bifall.

Vid utlåtandet var fogad reservation af herrar *Persson* i Tällberg, *Sjö*, *Persson* i Stallerhult och *Johansson* i Aflösa, hvilka yrkat, att Kungl. Maj:ts förevarande motion måtte af Riksdagen afslås.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr *Persson* i Stallerhult: Då reservanterna, till hvilka jag hör, hafva hemställt om afslag såväl på den kungl. propositionen som på utskottets hemställan utan att angifva några som helst skäl

för detta afslagsyrkande, så skall jag för min del be att få antyda några sådana skäl.

Ifrågavarande jordområde är af Umeå stad öfverlätet till staten och för statens järnvägars räkning lagfaret. Lagfarten å denna jord-öfverlåtelse har sökts af ombud för Umeå stad, och då kan man icke säga annat, än att denna lagfart är fullt laglig grundad. Nu säges det i den kungl. propositionen, att denna öfverlåtelse i hvad den afser delen n:o 3 beror på ett misstag och att Riksdagen skulle återlämna denna jord utan ersättning. Jag vill icke ingå på bedömande af frågan, om här föreligger ett misstag, utan man får väl tro, att ett misstag eller förbiseende verkligen skett. Emellertid har järnvägsstyrelsen aflämnat yttrande i denna fråga, och järnvägsstyrelsen har kommit till den uppfattningen, att det ifrågavarande lagfarna området icke är för järnvägsstyrelsen behöfligt. Och det vill jag icke tvifla på, utan anser att järnvägsstyrelsens uppfattning kan vara riktig i denna del. Men järnvägsstyrelsen växlar, och en annan järnvägsstyrelse kan hafva den uppfattningen, att detta jordområde är behöfligt för järnvägen, och då får staten betala ett dyrt pris därför, ifall den meningen i framtiden komme att göra sig gällande, att jordområdet hade denna betydelse. Men beträffande denna öfverlåtelse, som skett med Riksdagens bifall och samtycke heter det nu: denna jord är icke af betydelse för statens ändamål.

Kammaren har nyss tillstyrkt ett förslag angående upplåtelse af icke mindre än 38 lägenheter och tomtplatser i Jönköpings län. Men då man sålunda godkänt, att dessa lägenheter och tomtplatser få afsöndras från en kronodomän för försäljning, så blir det åtskilliga fattiga husägare, som få betala 600 å 700 kronor för ifrågavarande lägenheter. Men här är ifrågasatt att lämna denna jord till Umeå stad utan någon ersättning, emedan, som man sagt, öfverlåtelsen berott på ett misstag. Jag tror i alla fall icke, att det är lämpligt att gå in på ett sådant förslag som här är ifrågasatt, d. v. s. att till staden Umeå återlämna den jord, som blifvit till staten öfverlåten för den bibana från norra stambanan vid Vännäs till Umeå och vidare till Storsandskär, hvartill 1895 års Riksdag har beviljat anslag. Ty denna bana är ännu icke fullbordad. Och ifrågavarande öfverlåtelse var villkoret för att denna bana från Vännäs förbi Umeå och till Storsandskär skulle få byggas.

1899 års Riksdag, som ganska vidlyftigt sysslade med denna fråga, kom till det resultat, att kostnaderna för de å bandelen mellan Umeå och Storsandskär då verkställda arbeten uppgått till 285,800 kronor: men beräknade därjämte, att, innan bandelen blefve fullt trafikabel, återstående kostnader skulle uppgå till 105,000 kronor, således i ett för allt till 390,800 kronor. Riksdagen kom då beträffande denna del af ifrågavarande bana till det slut, som innefattas i de stycken af Riksdagens skrifvelse därom, hvilka jag nu till bestyrkande af min uppfattning vill uppläsa. Där heter det: »Enligt Riksdagens förmenande är Storsandskär en lämplig och naturlig utskeppningsplats för ortens produkter: och synes vid sådant förhållande järnvägens utsträckning till denna plats vara af omstän-

*Angående
upplåtelse till
Umeå stad af
mark vid
Umeå järn-
vägsstation.
(Forts.)*

*Angående
upplåtelse till
Umeå stad af
mark vid
Umeå järn-
vägsstation.
(Forts.)*

digheterna påkallad, helst utrymmet invid Umeå icke lärer medgifva anordnandet därstädes af större upplagsplatser för sådana skrymmande produkter som trävaror och tjära m. m.» Här säges alltså, att utrymmet vid Umeå icke medgifver anordningar för större upplagsplatser. Således är det klart, att utrymmet vid Umeå icke lärer vara för stort. Så tolkar åtminstone jag denna passus i skrifvelsen. Vidare heter det i samma skrifvelse: »Arbetet å bandelen Umeå—Storsandskär anser Riksdagen dock ej böra återupptagas förr, än, efter det fullständiga undersökningar af vattenförhållandena i Umeå älf omkring ön Storsandskär och i den närmare älfmyningen belägna Storfjärden blifvit genom sakkunniga personer verkställda, fullt betryggande aftal blifvit med Umeå stad träffadt angående segelrännans öppenhållande till erforderligt djup emellan Storsandskärs kaj och älfmyningen; och synes så mycket större skäl härtill förefinnas, som bandelens trafikerande är helt och hållet beroende af sjökommunikationernas ordnande, men å andra sidan, sedan staden Umeås hamnområde numera så utvidgats, att det sträcker sig långt utanför Storsandskär, stadens skyldighet i afseende å segelrännans öppenhållande för trafiken synes vara ställd utom allt tvifvel.

Vidare har Riksdagen velat framhålla, att det torde vara nödvändigt att före arbetenas återupptagande å ifrågavarande bandel åtgärder vidtagas för att staten må vara tillförsäkrad äganderätten till så stor del af ön Storsandskär, som för järnvägsanläggningen samt därtill hörande anstalter och upplagsplatser må kunna anses blifva erforderlig.»

Häraf framgår, att, när denna bana skall fullbordas, det icke finnes tillräckligt utrymme för statens järnvägars räkning, utan att man då blir nödsakad att förvärfva mera jord. Nu vill jag därmed icke hafva sagt, att den jord här är fråga om skulle kunna användas för denna utvidgning. Men det är ju alldeles klart, att, om man skall förvärfva jord på en plats och har obehöflig sådan att aflåta på en annan plats, det är lättare att erhålla förvärfvet, om man har någon sådan i reserv att aflåta. Jag tror, att denna tankegång kan vara riktig. Det skulle ju äfven kunna komma att gå så långt, om staten icke uppfyllde sina förbindelser till jordupplåtarna, hvilka förbindelser innebära, att banan sträckes och bygges färdig för trafik ända från Vännäs till Storsandskär, att dessa jordupplåtare till bandelen Umeå—Vännäs—Storsandskär återfordrade sin jord eller också låte staten betala den. Jag anser därför, att det åtminstone är för tidigt att redan nu bringa denna fråga till slutlig lösning.

Jag sade, att staten kunde få betala, för den händelse den redan nu i god tro afstode från sin äganderätt till ifrågavarande jordområde och i följd däraf från de förmåner, den däraf kan få. Jag behöfver i detta hänseende endast erinra om en annan affär, som staten haft just med staden Umeå. År 1894, då i följd af 1892 års förbättrade härordning staten måste bygga nya kaserner för, bland andra regementen, äfven för Norrlands dragonregemente, täflade flera norrländska städer i att öfverbjuda hvarandra i förmånliga villkor för staten, därest regementet komme att förläggas

inom den bjudande stadens område. Slutet blef, att Umeå stads anbud antogs, och regementet förlades dit. Staden hade då förbundet sig dels att lämna den mark, som vore afsedd för byggnadsplats för etablissemnet och å denna mark belägna byggnader, dels ock den mark, som, jämte den kronodomän, som staten ägde, vore erforderlig till exercisfält. Här var således en uppgörelse träffad mellan Umeå stad och staten om behöfligt jordutrymme för dragon-etablissemnet. Men sedan byggnaderna börjat att uppföras, insågo vederbörande, att de begärt för litet jordutrymme för detta etablissemnet. Det var ju icke något att göra åt den saken, emedan, antager jag, det var, såsom det heter, begånget ett misstag, och därför fick staten foga sig i att förvärfva mera jord. Jag vet ej, om vederbörande sade till Umeå stad: lämna den ytterligare jord, som erfordras, ty af misstag togo vi från början till för litet utrymme, men det vet jag, att staten för den jordbit, som sålunda behöfdes, fick betala 15,000 kronor. Vederbörande begärde ej härtill anslag af Riksdagen, utan utanordnade det i stället af tillgängliga medel på hufvudtitlarnes besparingar. Men i alla fall, staten fick på grund af detta misstag betala 15,000 kronor. Jag kan icke inse, att det kan vara riktigt, att, när staten af misstag eller förbiseende, såsom det heter, för sina behof tager till för litet jord, fastän den har rätt att få sitt behof fylldt, den skall betala, hvad som tagits till för litet. men när den af jordupplåtaren af misstag fått något för mycket, den skall återlämna denna del utan ett öres ersättning.

För min del kan jag icke finna annat, än att föreliggande förslag för närvarande bör afslås. Skulle det framdeles visa sig, att jorden i fråga icke blifver behöflig, då kan ju, sedan banan Umeå—Vännäs—Storsandskär blifvit fullbordad, ett lämpligt utbyte ske.

Jag anhåller, herr talman, att få yrka afslag såväl å den kungl. propositionen som å utskottets hemställan.

Herr *Lindgren* i Islingby instämde häruti.

Herr *Sjö*: Då jag i likhet med den föregående talaren icke kunnat biträda det föreliggande förslaget utan inom utskottet reserverat mig mot detsamma, skall jag be att med några ord få motivera denna min från utskottets majoritet afvikande mening.

Jag vill då till en början något referera ärendets gång under den förlutna tiden.

De af herrarne, som voro med vid 1895 års riksdag, erinra sig nog mycket väl, att, när anslag beviljades till anläggning af bandelen Vännäs—Umeå—Storsandskär, detta skedde under förutsättning, att Umeå skulle tillsläppa behöflig jord såväl till den del af själfva banan, som skulle gå öfver stadens områden som äfven för station i Umeå stad. Staden gick in därpå och förvärfvade jord genom köpebref och lagfart. Så långt var allt godt och väl. Men under sistlidne oktober månad öfverlämnade Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Västerbottens län till Kungl. Maj:t en ansökan från stads-

*Angående
upplåtelse till
Umeå stad af
mark vid
Umeå järn-
vägsstation.
(Forts.)*

*Angående
upplåtelse till
Umeå stad af
mark vid
Umeå järn-
vägsstation.
(Forts.)*

fullmäktige i Umeå om att få afsöndra eller, om jag så får säga, tillgodogöra sig en stor del af det område, staden hade öfverlätit på statens järnvägar. Stadsfullmäktige hemställde nämligen, att staten till stationsområde endast skulle få behålla den jord, som enligt en upprättad handlingarne bifogad karteskiss betecknades med n:is 1 och 2, omfattande en areal af 58,93 ar eller något öfver ett tunnland, under det att den öfriga jorden, omfattande 44,81 ar eller nära ett tunnland, skulle återlämnas till staden för att af denna användas till en öppen plats samt till esplanad. Om staden finge denna sin anhållan beviljad, skulle stationsområdet sålunda begränsas till icke stort mera än ett tunnland. Hvar och en af herrarne, som något sysslat med järnvägsbyggnader och utläggning af stationsområden, finner nog, att det af staden föreslagna området skulle komma att blifva alldeles för litet för ifrågavarande järnvägsstation, i all synnerhet som denna station är belägen i en länsresidensstad, hvilka mer än andra städer hafva möjligheter för utvidning och utveckling.

Den föregående talaren berörde den lilla järnvägsbiten, som byggts från Umeå till Storsandskär. Jag ber få säga herrarne, att denna järnväg, som jag en gång i egenskap af statsrevisor berest, finner hvad jag hört, ännu i dag ligger där utan att hafva kommit till nytta och gagn och således endast såsom en påminnelse om dem, som påskyndat dess byggande. Det är för öfrigt ingen behaglig påminnelse, enär, såsom här nämnts, de kostnader, staten hittills fått vidkännas för denna bana, åtminstone för närvarande, syntes vara så att säga bortkastade penningar. Men för den händelse stadsfullmäktige i Umeå — och jag kan väl äfven säga länsstyrelsen därstädes, ty den har väl också ett finger med i denna sak — en gång komma på den tanken, som uttalats, innan järnvägen byggdes, att muddra upp Ume älf, samt låta ångare gå upp till den redan byggda järnvägen, så att den icke endast finge lämna fraktgods utan äfven mottaga sådant, då måhända behöfdes både den nu till stationsområde redan upplåtna jorden och kanske ännu mera därtill. Af handlingarna framgår, att hela stationsområdet, hela denna kvadratyta, icke är mycket mera än två tunnland.

Inom statsutskottets riksgäldsafdelning ha vi till behandling förehaft en motion om anläggande af en liten järnvägsstation vid stambanan mellan stationerna Liatorp och Vislanda i Kronobergs län. 3:dje distriktets trafikförvaltning har uppgjort ritningar och kostnadsförslag till denna station slutande på 80,000 kr. Jordarealen till denna station har upptagits till 8,54 har eller — öfver 17 tunnland. Och i ett senare förslag upptagas kostnaderna härför till 38,400 kr. och jordarealen till 5,5 har eller ungefär 11 tunnland. Umeå stads järnvägsstation är något öfver två tunnland. Nu anhåller Kungl. Maj:t på tillstyrkan af järnvägsstyrelsen hos Riksdagen att få afsöndra och till Umeå stad öfverlåta något mindre än ena hälften af detta område.

Man kan nu göra sina jämförelser; och när jag för min del gör detta, kan jag, liksom den föregående talaren, icke komma till annat resultat, än att om Riksdagen nu afhänder sig detta jordområde, det

en vacker dag kan hända, att järnvägsstationen behöfver utvidgas och att man då får härför förvärfva kanske mer jord, än man nu vill fränhända sig. Äfven om järnvägen Umeå—Storsandskär icke kommer att trafikeras, kan det likväl i en framtid vara möjligt att en annan järnväg drages fram till länsresidensstaden, och då behöfves också jord framme vid stationen. Herrarne veta lika väl som jag, att vid en station erfordras utrymme för byggande icke allenast af stationshus, utan äfven af ekonomihus, magasinsbyggnader, bostadshus, bekvämlighetshus m. m., icke att förtiga utrymme till upplagsplats för trävaror och dylikt. Allt detta kräfver en ganska afsevärd areal, och denna är sannerligen enligt mitt förmenande icke för stor sådan den är.

*Angående
upplåtelse till
Umeå stad af
mark vid
Umeå järn-
vägsstation.
(Forts.)*

Det är därför jag icke kan biträda föreliggande förslag, att staten skall till Umeå stad afstå jord, som staten enligt min mening fått på rättmätigt sätt. Det skulle mycket förvåna mig, om upplåtelsen, såsom man uppgifvit, har skett af misstag. Ett sådant misstag vore en allt för stor blunder. Stadsfullmäktige hafva ju köpt jorden, och de borde väl då hafva sett till, huru mycket jord det var. När sedermera borgmästare och råd meddelade lagfart å jorden, skulle de väl hafva upptäckt misstaget, om ett sådant varit begånget. Är ett misstag begånget, bör rättelse sökas vid vederbörlig domstol och ej i Riksdagen.

På grund af hvad jag sålunda framhållit, ber jag, herr talman, att få yrka afslag å Kungl. Maj:ts proposition och å utskottets hemställan.

I detta anförande instämde herrar *Johansson* i Aflösa, *Andersson* i Löfhult och *Magnusson* i Tumhult.

Chefen för civildepartementet herr statsrådet Westring: Herr talman, mina herrar! Då jag går att besvara de anmärkningar, som af de båda föregående talarne framställts mot Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition, skall jag först tillåta mig fästa uppmärksamheten därå, att de ärade talarne i vissa af sina anmärkningar synas hafva gått något på sidan af den nu förevarande saken. Jag skall dock yttra några ord om dessa anmärkningar.

Alldeles främmande för denna sak lär väl vara, hvad den förste talaren framhöll angående hvad som tilldragit sig vid upplåtandet af jord, som erfordrades för Norrlands dragonregementes etablissement i Umeå. Umeå stad hade utfäst sig att tillsläppa viss jord, som af Kungl. Maj:t ansågs erforderlig för kasern och mötesplats. Förhållandet var, att halfva mötesplatsen tillsläpptes af Umeå stad och att den andra hälften bestod af ett kronohemman. Själftva kasernområdet uppläts helt och hållet af Umeå stad i enlighet med de anspråk, som af staten framställts. Sedan man tagit detta område i besittning, fann man, att det kunde vara lämpligt att detsamma något utvidgades genom förvärf af en angränsande tomt, hvarpå fanns uppförd en byggnad, som kunde användas för regementets behof. Man köpte därför denna tomt. Enligt hvad jag inhämtat, har

*Angående
upplåtelse till
Umeå stad af
mark vid
Umeå järn-
vägsstation.
(Forts.)*

det emellertid icke ens framställt något anspråk på Umeå stad att tillsläppa denna mark. Att då använda denna omständighet som ett skäl mot beviljandet af det i förevarande fall af Umeå stad framställda anspråk, hvilket anspråk i och för sig synes vara fullt berättigadt, kan väl icke vara lämpligt.

Med denna sak har ej heller mycket att skaffa den omförmälda omständigheten, att banan till Storsandskär ej blifvit fullbordad. Detta är, det medgifver jag visst, ett mycket beklagligt förhållande. Det kommer sig emellertid däraf, att farleden ned till hafvet ännu icke kunnat upprensas. Att lägga detta Umeå stad till last lär emellertid knappast vara berättigadt. Enligt det senaste af väg- och vattenbyggnadsstyrelsens uppgjorda förslaget till den omförmälda upprensningen skulle denna upprensning från Storsandskär till hafvet — Storsandskär ligger åtta kilometer nedanför Umeå — kosta 873,000 kronor, och man må väl icke förtänka Umeå stad, att den ansett sig icke mäktat nedlägga ett sådant belopp på detta företag. Staden har emellertid förklarats sig villig tillsläppa en del materiel, som staden begagnat vid af staden anställda muddringsförsök, äfvensom att framdeles underhålla farleden, om den blefve upprensad.

Jag öfvergår nu till själfva saken. Det enkla förhållandet är, att staden Umeå förbundit sig att tillsläppa den mark, som inom stadens område erfordrades för järnvägen. Denna mark utgör icke endast ett tunnland, som den siste ärade talaren af misstag uppgaf, utan är vida större. Siffran kan jag dock icke nu bestämdt nämna. Det förhåller sig nämligen så, att Umeå stad ägde en del af den mark, som skulle upplåtas, men måste för ändamålet förvärfva viss mark från enskilda personer. Därvid aftalade staden med den enskilde ägaren om förvärfvande af det område om något mer än två tunnland, hvarom den föregående talaren ordade. Af detta område skulle dock blott en del, nämligen något öfver ett tunnland, användas för järnvägens behof och ingå i stationsområdet. Återstoden, utgörande i det närmaste ett tunnland, skulle användas till en öppen plats framför järnvägsstationen och af sådan anledning var det, som detta senare område inköptes. Aftalet med de privata jordägarna upprättades nu så, att alltsammans öfverläts på en gång. Vid det markförvärf, som ägde rum för den ifrågavarande banan, och som på grund af landstingets och stadens åtagande att tillsläppa erforderlig mark, ombesörjdes af landstinget och staden, iakttogs emellertid öfverallt det förfarande, att det icke skrefs särskilda upplåtelsehandlingar af vederbörande privata jordägare till landstinget för den jord, som landstinget skulle betala, och till staden för den jord, som staden skulle tillsläppa, utan upplåtelse skrivas direkt från de privata jordägarna till järnvägen. Därvid har den person, som hade fullmakt att å stadens vägnar ombestyrja denna sak, förbisett att en del af ifrågavarande jordområde icke alls var afsedt för järnvägens behof. utan var ämnadt att begagnas af Umeå stad såsom en öppen plats framför järnvägsstationen. På detta sätt kom hela området på öfver två tunnland att öfverlåtas å järnvägen och lagfaras för dess räkning.

Det torde icke råda det ringaste tvifvel om att detta verkligen var ett misstag. Men om det är ett misstag, så bör det väl rättas. Jag vet visserligen, att den åsikten emellanåt proklameras, att så kallade moraliska personer, till hvilka staten ju räknas, icke äro bundna af de moraliska förpliktelser, som anses åligga de enskilde. Men en sådan åsikt torde icke vinna bifall här. Staten är, när den träder i affärsförbindelser med andra, lika väl som den enskilde skyldig att uppträda såsom en hederlig man, och en hederlig man lämnar, när misstaget yppas, åter till den rätte ägaren hvad som af ett misstag kommit i hans besittning. Det åligger således, enligt min uppfattning, ovillkorligen staten att här rätta det misstag, som skett.

Vid sådant förhållande förfaller ju det skäl, som den förste talaren framhöll, nämligen att det vore bra att hafva detta område, när järnvägen en gång skall fortsättas. Han ansåg visserligen, att det ej gärna kunde blifva fråga om att draga fram järnvägen tvärs öfver denna framför stationshuset belägna plan, men ansåg att området kunde användas till byte mot annan jord, som behöfdes. Detta skäl förfaller alldeles, om det resonemang, som jag nu fört, godkännes, men jag vill likväl fästa uppmärksamheten därå, att järnvägen redan är framdragen till Storsandskär, ehuru den icke kunnat fullbordas. Man har anställt de slutliga arbetena, emedan farleden icke är öppnad och således ej kan användas. Järnvägen ligger där emellertid, och all för dess framdragande till Storsandskär erforderlig mark är tillsläppt, inom Umeå stad af staden och utanför Umeå af landstinget. Man har således icke något ytterligare behof af mark för att draga fram järnvägen till Storsandskär.

Jag hoppas att på de af mig nu anförda grunder kammaren måtte, i enlighet med den af statsutskottets pluralitet gjorda hemställan, bifalla den kungliga propositionen.

Herr Boström: Herr talman! Till den utredning, som nu lämnats från statsrådsbänken, har jag icke mycket att tillägga. För min del tror jag, att denna fråga har fått en större omfattning, än den i själfva verket förtjänar. Förhållandet är, såsom också blifvit påvisadt, att vid framdragandet genom länet både af stambanan och af bibanan till Storsandskär var fäst bland andra det villkor, att all erforderlig mark skulle upplätas af vederbörande. Såväl landstinget som staden hafva fullgjort detta villkor. Umeå stad skulle nämligen äfven fullgöra villkoret i hvad det gällde den del af banan, som framdrogs genom dess eget område. Därutöfver sträckte sig icke stadens skyldighet. I och för villkorets uppfyllande utstakade styrelsen för järnvägsbyggnaden det område, som man ansåg behöfligt. Detta område blef — jag torde ej behöfva nämna det — icke för litet tilltaget. Jag skall endast i förbigående anföra, att Vännäs stationsområde är mycket större än området för Stockholms centralstation. En landtmätare fick i uppdrag att uppmäta och å karta upprita det område, som var behöfligt för järnvägsbyggnaden, hvarefter det tillkom Umeå stad att förvärfva hvad på staden belöpte. Samtidigt med inköpet af det för stationen i Umeå erforderliga området visade det

*Angående
upplåtelse till
Umeå stad af
mark vid
Umeå järn-
vägsstation.
(Forts.)*

Angående
upplåtelse till
Umeå stad af
mark vid
Umeå järn-
vägsstation.
(Forts.)

sig nödvändigt att för stationsplatsens ordnande förvärfva äfven det område, som låg närmast utanför stationsområdet och å kartan blifvit betecknad med n:o 3. Vid upprättandet af köpet tillgick som förut blifvit nämndt. Köpeafhandlingen skrefs direkt å järnvägen utan mellanhand, och på detta sätt kom den del af området, som nu begagnas dels till gata och esplanad och dels till öppen plats framför stationen, att gå in i köpet.

Jag kan icke finna annat än att, om så är förhållandet, det är alldeles rätt, att staten lämnar tillbaka hvad som ligger utanför järnvägens område och som det här är fråga om.

Man har sagt, att staten skulle behålla detta område för att såsom lämpligt utbyte använda det vid möjligen blifvande fortsättning af banan till Storsandskär. För min del får jag säga, att beträffande den bandel, som skulle gå från staden Umeå till Storsandskär, har staden ej alls någon skyldighet därvidlag att fullgöra, utan denna åligger landstinget. Landstinget har också dels köpt, dels exproprierat marken ända ned till älfven, så att det ej finns något att anmärka därvidlag. Hvad som återstår för landstinget att göra är att förvärfva själfva platsen å skäret, men då Riksdagen fattat beslut om upphörande eller inställande af byggnadsarbetena därstädes, måste äfven denna sak hvila, tills arbetena skola tagas upp igen.

Jag skall ej längre upptaga kammarens tid med någon vidare redogörelse för frågan, utan jag vill blott uttala den förhoppning, att denna kammare kommer att bifalla utskottets hemställan, hvartill jag tager mig friheten att yrka bifall.

Herr Persson i Tällberg: Ja, det kan vara förenadt med någon risk att uppträda och föra reservanternas talan, då man från statsrådsbänken får höra en framställning, gående därpå ut, att vi, som vågat reservera oss mot utskottets tillstyrkan af Kungl. Maj:ts förslag, skulle stå på en lägre moralisk ståndpunkt än de, som varit med om att bifalla samma förslag. Jag ber då att få säga, att jag för min del är öfvertygad om, att de öfriga reservanterna i likhet med mig vilja pröfva och bedöma alla föreliggande förslag från lika hög moralisk ståndpunkt som den de intaga, hvilka framlagt det kungl. förslaget.

Här talas oupphörligt om, att ett misstag tydligen blifvit begånget.

Men det föreligger icke det ringaste bevis för, att så är förhållandet. Jag kan ju icke förneka möjligheten däraf, då jag ingenting vet därom. Men jag har dock icke blifvit öfverbevisad om, att misstag förelegat, blott därigenom, att Kungl. Maj:t eller vederbörande statsråd göra ett sådant *påstående*. Detta är något helt annat än bevis. Jag styrkes i min uppfattning, att ett misstag svårigen kan vara begånget, däraf, att stadsfullmäktiges ombud, som hade saken om hand, då lagfart söktes, var ingen mer och ingen mindre än stadens dåvarande borgmästare; och en borgmästare måtte väl vara den person, som är mest kompetent att bedöma ett lagfartsärende, eller, om någon skall vara kompetent att bedöma en

lagfartsfråga, måtte det väl vara en borgmästare. Jag tror som sagdt, att man har fullgod moralisk grund att stå på här, äfven om man icke är böjd för att obetingadt tro på endast lösa påståenden.

Men, mina herrar, äfven om ett misstag här skulle föreligga, hvilket jag ej bestrider, på samma gång som jag ej medgifver det, blir detta enligt mitt förmenande en rättsfråga, som det tillkommer laga forum att pröfva, och icke en riksdagsfråga. Ty vi ha här icke tillfälle att pröfva frågan, då det här blott föreligger *uppgifter*, men ingenting *bestyrkt*.

Nu säger föredraganden i järnvägsstyrelsen, att, om statens järnvägar skulle behålla detta jordområde, skulle detta lätt kunna komma att försäkra staten kostnader. Jag vågar ej säga något bestämdt i detta hänseende, men jag vill dock nämna en sak, som tyder på motsatsen. Det torde väl vara bekant för de flesta af herrarne, att statens järnvägar rå om hela det s. k. södra bantorget jämte Bangårdsgatan här i Stockholm, men ännu ha vi ej hört, att Stockholms stad därför framställt något anspråk på, att staten skulle hjälpa till att underhålla gata eller torg.

Nu sökte herr statsrådet att göra troligt, att hvad den förste talaren sade icke hade samband med denna fråga, på samma gång han dock upptog till bemötande hvad talaren sagt. Det är dock så, att hvad som nämndes om banan Umeå—Storsandskär har direkt samband med denna fråga. Ty, mina herrar, jag föreställer mig, att, om denna bana en gång, såsom meningen var år 1895, när densamma beslöts, skulle komma att trafikeras ända fram till Storsandskär, det skulle vara aldeles naturligt, att det behöfdes ett större banutrymme vid Umeå, och att man följaktligen då hade behof af ett större jordområde. Detta har naturligtvis järnvägsstyrelsen också förutsett, då det var fråga om att anlägga en station vid Umeå; och då är det väl äfven gifvet, att om det uppstode större trafik vid Umeå, såsom meningen ursprungligen varit, så behöfdes också ett större jordområde där, och då komme det här omtalade området till pass, ehuru det väl kan hända, att detsamma ej ligger så synnerligen bra till. Ett visst område skulle emellertid behöfvas för järnvägen, men jag har ej sett någon uppgift på huru många tunnland eller hektar, som staten för ändamålet behöfde. Det är sannolikt, att stadens dåvarande borgmästare, som var stadsfullmäktiges ombud, varit tvungen att taga noga reda på, hvilken areal området ifråga borde innehålla, samt att det just varit detta område, som vore behöfligt under förutsättning, att banan Umeå—Storsandskär trafikerades.

En annan sak, som ofta förekommer och som förekommit så länge jag varit i Riksdagen, är, att man behöfver utvidga spårordningarna vid stationerna. Man har begått det felet att göra spårordningarna för korta mellan växlarne, i det man gifvit dem en längd af blott 300 à 400 meter, under det att järnvägsstyrelsen nu anser, att de böra ha en längd af 600 à 650 meter. Jag antager, att sådana spårordningar äfven behöfde göras vid Umeå, och då skulle det också behöfvas ett större jordområde. Då är det gifvet,

*Angående
upplåtelse till
Umeå stad af
mark vid
Umeå järn-
vägsstation.
(Forts.)*

Angående
upplåtelse till
Umeå stad af
mark vid
Umeå järn-
vägsstation.
(Forts.)

att staten behöfde köpa mark. Men är det då rättvist och rimligt, att vi, utan att hafva pröfvat denna fråga det allra ringaste, nu skola gifva bort detta område för att sedan nödgas betala Umeå, hvad staden behagar begära, när vi måste köpa det behöfliga området?

Huru jag således än ser saken, kan jag ej finna annat än att man med lika hög moralisk och med lika skarp rättslig grund kan yrka afslag å den kungl. propositionen som bifall till densamma. Och jag kan ej finna, att här föreligger någon som helst utredning, utan endast ett påstående, att ett misstag blifvit begånget. Låtom oss först taga reda på den bestämda areal, som statens järnvägar behöfva vid Umeå station, och sedan pröfva frågan närmare. Jag har ej funnit någon sådan uppgift och, tills vi fått en sådan, anser jag, att vi stå på en säker rättsgrund, så att vi ej behöfva befara, att, när fråga kanske en gång förekommer att köpa behöflig mark af Umeå stad, man säger, att det var ett misstag af 1903 års Riksdag att skänka bort denna mark. Huru jag än läser handlingarne i denna fråga, kan jag ej komma till annat resultat, än att vi genom att för närvarande yrka afslag stå på säkraste grunden, tills denna fråga blifvit utredd.

På dessa skäl, herr talman, yrkar jag afslag såväl å den kungl. propositionen som utskottets hemställan.

Herr Sjö: Jag har begärt ordet med anledning af herr civilministerns yttrande gent emot mig, då han yttrade, att jag af misstag hade sagt, att det var ett tunnland mark, som staden Umeå skulle få genom bifall till den kungl. propositionen. Jag har angifvit de siffror, som vi fått i den kungl. propositionen och som granskats icke blott af järnvägsstyrelsens, utan äfven af civilepartementets argusögon. I fråga om denna jord heter det i propositionen:

»Uti en af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Västerbottens län med underdånig skrifvelse den 10 oktober 1902 öfverlämnad, till Eders Kungl. Maj:t ställd skrift hafva stadsfullmäktige i Umeå anmält, att den mark, som erfordrades till bangård och för järnvägsspårets framdragande öfver stadens område, blifvit jämlikt stadsfullmäktiges öfvermålade beslut inköpt samt därefter för järnvägens räkning lagfaren. Därvid hade emellertid genom förbiseende den jord, som enligt en skriften bifogad, af stadsingenjören W. Stolpe den 1 oktober 1902 upprättad karteskiss betecknades med n:is 1, 2 och 3 i sin helhet blifvit lagfaren för järnvägens räkning, ehuru järnvägen haft behof af endast de med n:is 1 och 2 betecknade ägofigurer om sammanlagdt 58,93 ar, under det ägofiguren n:o 3 om 44,81 ar vore behöflig för staden för anläggande i enlighet med stadsplanen af öppen plats framför stationsområdet samt af en dit ledande esplanad.

Med anledning däraf anhålla stadsfullmäktige, att Eders Kungl. Maj:t måtte till Riksdagen aflåta nådig proposition om tillstånd för järnvägsstyrelsen att utfärda öfverlåtelsehandling å den mark, som

af misstag blifvit lagfaren för järnvägsstyrelsens räkning och hvaraf järnvägen ej hade behof.»

Jag yttrade med anledning af dessa siffror, att den jord, som statens järnvägar skulle få till stationsområde, skulle utgöra något öfver ett tunnland, och att den jord, som staden skulle få tillbaka och som af misstag öfverlämnats, skulle utgöra *något* mindre än ett tunnland. Så föllo mina ord, och så skola de nog äfven vara återgifna i det stenografiska protokollet: och jag vill ej erkänna, att jag ens af misstag — ehuru det naturligtvis kan förekomma misstag så väl af den ene som den andre — sagt något annat än hvad jag här omnämnt.

Herr statsrådet yttrade vidare något, som visserligen i någon mån berörts äfven af den näst föregående talaren, men som dock äfven jag anser mig berättigad att säga något om, nämligen: här är ett misstag begånget, och en hederlig man rättar ett sådant. Ja, det är sant, det gör man. Men när orden fälldes, lät det så, som om de, hvilka vågade reservera sig mot Kungl. Maj:ts och utskottets förslag, ej skulle vara lika hederliga som de, som framkommit med förslaget. Detta är något, som jag ej gärna kan vara med om, utan synas mig sådana ord vara hårda. Är ett misstag här begånget, så tror jag, att rätta sättet för utagerandet af det-samma är dess undanröjande på rättslig väg.

Jag yrkar fortfarande afslag på utskottets hemställan.

Chefen för civildepartementet, herr statsrådet Westring: Med anledning af den siste talarens anförande skall jag anhålla att få yttra några ord.

Hvad först den ifrågavarande arealen angår, så nämnde jag i mitt förra anförande, att den föregående talaren misstagit sig, då han sade, att Umeå stationsområde icke utgjorde mer än dessa två tunnland, om hvilka här i propositionen är fråga. Området är, efter hvad jag från allra tillförlitligaste håll inhämtat, vida större, men den upplåtelse, som nu här ifrågasättes delvis skola återgå, afsåg endast något öfver två tunnland. Det var således verkligen ett misstag, när talaren drog den slutsatsen, att hela stationsområdet skulle vara inskränkt till dessa två tunnland. Det är icke förhållandet.

Då såväl den siste talaren som den näst föregående tyckas alldeles ha missförstått mina ord i mitt första anförande, så ber jag att på det allra högtidligaste sätt få förklara, att det naturligtvis icke varit min afsikt att sära dem eller beskylla dem och deras medreservanter att stå på en lägre moralisk ståndpunkt än jag anser mig själf göra. Ifall mina ord fallit så, att de verkligen kunnat så missförstås, så måste jag anhålla, att de ärade reservanterna ursäktas mig. Min mening har förvisso aldrig varit sådan som de antydt.

Herr Ahlstrand: På grund af civilministerns anförande och den fullständiga utredning, som föreligger i Kungl. Maj:ts proposition, skulle det vara onödigt att yttra sig, men då jag är representant för Umeå stad och väl känner till frågan, har jag ansett att det

*Angående
upplåtelse till
Umeå stad af
mark vid
Umeå järn-
vägsstation.
(Forts.)*

*Angående
upplåtelse till
Umeå stad af
mark vid
Umeå järn-
vägsstation.
(Forts.)*

icke är ur vägen att säga några ord, så mycket mindre som ett par föregående talare gifvit anledning härtill. Af den kungl. propositionen är man i tillfälle att bland annat inhämta, att Umeå stad till en bibana Vännäs--Umeå och vidare till Storsandskär beslöt att kostnadsfritt upplåta den mark, som erfordrades till bangård och järnvägsspårs framdragande öfver stadens mark. Därutöfver har staden icke förbundit sig. Vid uppgörande af köpet af jord för järnvägen begagnade man sig af en af kungl. järnvägsstyrelsen särskildt för ändamålet upprättad karta, utvisande hvad järnvägen behöfde. Enligt samma karta har staden till alla delar fullgjort sitt atagande. Nu inträffade emellertid, att genom järnvägens tillkomst stadsplanen måste utvidgas och gator framdragas till stationsområdet, hvilket gjorde att staden i sammanhang med köpet af jord för järnvägens behof också tillhandlade sig mark för att kunna reglera stadsplanen. Dessa köp skrefvos icke i första hand på staden utan direkt på kungl. järnvägsstyrelsen för att slippa öfverlåtelse på hvarje köp. Ett köp kom emellertid, genom förbiseende af drätselkammarens juridiska ombud att lyda på en större areal än järnvägen fordrade och kartan utvisade. Ty af denna areal utgjordes en del af ett framför stationshuset befintligt område, som staden inköpte för att kunna i enlighet med den nya stadsplanen reglera den öppna platsen framför stationshuset. Det är om detta område, som den kungl. framställningen rör sig. Uppenbarligen föreligger här således, som herrarna finna, ett misstag, och då är det icke mera än rätt och billigt att detta misstag rättas. Kungl. järnvägsstyrelsen har förklarat, att den icke vill ha området i fråga, emedan den, strängt taget, icke behöfver detsamma och icke heller anser sig därtill berättigad. Området i fråga är icke heller af ringaste värde där det ligger. I detsamma ingår nämligen icke någon tomtmark, utan det är taget i anspråk för bildandet af den öppna platsen framför stationshuset. Det är således, synes det mig, likgiltigt huruvida staten eller staden äger detsamma, ty det kan aldrig få någon annan användning än det har. Vid sådant förhållande kan man väl icke egentligen tala om att denna jordbit lämpar sig att en gång i framtiden, då järnvägen behöfver utvidgas, användas som bytesjord gent emot staden. För öfrigt har staden hvarken på ena eller andra sidan af järnvägsspåren någon mark att byta med. Enligt mitt förmenande är det således ren fördel för staten att slippa området, ty staten liksom enskilde jordägare inom en reglerad stadsplan har laga skyldighet att ombesörja renhållning och snöskottning, och sådan kräfver alltid en årlig utgift på ett eller annat hundratal kronor. Ett par föregående ärade talare ha låtit förstå, att staden skulle vilja i något fall bereda sig fördel på statens bekostnad. Denna uppfattning beror antagligen på ett missförstånd, och jag vet icke hvad detta egentligen hör hit. Hvarje sak bör behandlas för sig. Hvad beträffar den mark, som staden icke till fullo skulle ha släppt till för dragonregementets räkning, ber jag få upplysa därom, att jag härom dagen samtalade med herr statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet härom, och denne förklarade och bad mig tillkännagifva, i

händelse denna fråga bragtes på tal i kammaren, att staden till alla delar fullgjort sina förpliktelser i det afseendet.

Hvad staden har med Storsandskärsbanan att göra, förstår jag icke. Icke har staden bidragit därtill. För Umeå stad var det ett viktigt intresse att få järnväg från Vännäs till staden, men om järnvägen sedan skulle dragas ned till hafvet, ville staden hellre få den dragen till Storsandskår än till någon en eller annan mil längre bort belägen plats.

Vidare ha vi det där talet om uppmuddring af farleden. Aldrig har staden förbundet sig att låta verkställa någon dylik muddring. Umeå stad har så mycket mindre kunnat göra det, som kostnadsförslag aldrig uppgjorts för en sådan muddring. Först i dessa dagar har ett kostnadsförslag tillkommit, ett kostnadsförslag, slutande på eu summa af icke mindre än 8—900.000 kronor, och det är omöjligt, att en fattig kommun som Umeå med 1½ million kronors skuld skulle kunna bära en sådan utgift.

På grund af hvad jag anført, tillåter jag mig att yrka bifall till Kungl. Maj:ts proposition och statsutskottets betänkande.

Herr *Wiklund* instämde häruti.

Herr Nordström i Stockholm: Herr talman! Det är ledsamt, att det icke finns någon karta, som illustrerar det förhållande, hvarom vi här tala. Jag har därför gjort ett litet åskådningsmaterial, som jag ber herrarne att se på.

Jag har vikit en föredragningslista på längden och håller den med sin ena kant i horisontell riktning samt har vinkelrätt emot och midt öfver listan lagt ett annat smalt papper, som här ofvantill sticker upp öfver listan ett litet stycke. Det här långa (listan) är stationsområdet: det där, som står upp, är det omtvistade området, och i skärningen mellan det långsträckta området och det lilla uppstående området — som betecknar det omtvistade stycket n:o 3 — ligger stationshuset. När järnvägen fick det för densamma behöfliga området, gick det så till, efter hvad jag har gjort mig underrättad om — jag hade ju icke med saken att göra på den tiden — att järnvägsstyrelsen lät utstaka och inhägnat den mark den behöfde. Därefter blef det landstingets, respektive stadens affär att göra upp med jordägarna om dessa områden, så att de med full äganderätt skulle komma i statens hand. Det ha de också gjort. När staden Umeå skulle ordna förhållandena beträffande de områden staden skulle lämna järnvägen, måste emellertid vissa områden köpas in. Då staden köpte dessa områden, hvori ingingo äfven de tre olika parceller, som nu äro föremål för diskussion, läto stadens vederbörande trycka anmälningssedlar om lagfarten, däri öfverlåtelsen skedde direkt till statens järnvägar för att man skulle slippa dubbel lagfart, först till staden och sedan till järnvägen. Enligt hvad till mig uppgifvits, blef ett formulär ifyllt äfven för parcellen n:o 3, den, som ligger utanför stationsområdet; det blef lagfart därå liksom å de två andra. Därigenom kom statens järnvägar att äga äfven

*Angående
upplåtelse till
Umeå stad af
mark vid
Umeå järn-
vägsstation.
(Forts.)*

Angående
upplåtelse till
Umeå stad af
mark vid
Umeå järn-
vägsstation.
(Forts.)

denna delen, n:o 3; densamma är nu använd till det torg och delar af den esplanad, som staden behöfver. Det är vidare icke utan att det framkastats vissa pretentioner på, att järnvägen skulle ordna torget på ett för staden värdigt sätt och att järnvägen skulle deltaga i kostnaden för esplanaden — ändamål, för hvilka järnvägsstyrelsen icke disponerar några medel. Jag kan icke finna annat, än att det är moraliskt riktigt och sakligt riktigt att afstå denna jordbit. Vi göra rakt ingenting med den.

Hvad beträffar hela stationsområdet, är det mycket rundligt tilltaget. Jag bad i går att få en utredning om detsamma. Ledsamt nog, lät jag icke räkna ut arealen, men de proportioner jag här med mitt åskådningmaterial angifvit äro icke så oriktiga. Området är, som sagdt, ganska tillräckligt för en lång tid framåt såväl för Umeå stads behof som äfven om det skulle blifva lifligare trafik på banan till Storsandskär. Bli det större lifaktighet i trafiken på Storsandskär, kommer nämligen detta antagligen att i icke oväsentlig mån i visst afseende — i fråga om det gröfre vagnslastgodset — minska trafiken på Umeå station, så att om Storsandskärs station blir färdig, kommer den icke att föranleda en ökning af trafiken på Umeå station. Jag tror således — och detta i full öfverensstämmelse med hvad fackmännen inom järnvägsstyrelsen ha sagt — att det icke finnes någon anledning alls att bibehålla parcellen n:o 3, utan jag anser, att, i likhet med hvad Kungl. Maj:t hemställt, det vore riktigast att återställa densamma till Umeå stad, som verkställt köpet i afsikt att där anordna en plan utanför stationsområdet i förening med den vackra esplanad man där anlagt, fastän vid den formella, juridiska behandlingen af saken ett formulär blef ifylldt, som icke bort ifyllas. Jag anser, att Riksdagen skulle göra rätt i att återställa ifrågasvarande område till sin egentliga ägare. Jag ber därför att få yrka bifall till statsutskottets hemställan.

Häruti instämde herr *Andersson* i Baggböle.

Herr *Månsson*: Vid behandlingen i statsutskottet af detta ärende blef jag i likhet med utskottets majoritet öfvertygad om att här ett misstag blifvit begånget. När Umeå stad skulle inköpa jord för banans räkning för att fullgöra de åtaganden, som staden hade iklädt sig, köpte man ett större område, än som behöfdes för järnvägens räkning. Man tänkte nämligen på, att man för stadens räkning behöfde en öppen plats utanför stationen liksom äfven en därtill ledande esplanad. När detta köp sedermera skulle lagfaras, kom ett misstag att ske — ett misstag, som vållade, att järnvägen blef ägare till hela jordområdet. Hur skall man nu kunna rätta detta misstag? Det kan ju hända, att ärendet kunde ha varit ännu bättre utredt, än det nu är i den kungl. propositionen. Det låter ju säga sig, och det är ett skäl, som man möjligen skulle kunna förebära. För min del får jag emellertid säga, att jag, i likhet med hvad fallet är med öfriga, som haft ärendets utredning om hand, blifvit öfvertygad om, att här föreligger blott och bart ett misstag. Föredraganden i järnvägsstyrelsen har, när fråga till honom framställdes

om denna sak, framhållit, att intet anspråk för järnvägens räkning är gjordt på större område än det, som å karteskissen är betecknad med n:is 1—2. Nu har järnvägen fått äfven det, som på samma karta är betecknad med n:o 3. Då är det ju tydligt, att ett fel är begånget, ty icke går staden gärna och ger järnvägen mera, än den begär. Järnvägen har icke begärt större utrymme än det, hvilket, som jag nämnde, är betecknad med n:is 1 och 2, men sedermera, då man skulle lagfara det köp, som staden gjort, då kommo alla tre områdena med.

Det förefaller mig sålunda alldeles otvifvelaktigt, att ett misstag blifvit begånget, och när så skett och staden nu kommer och vill göra sina anspråk gällande, synes det mig vara riktigt, både att Kungl. Maj:t framlagt detta ärende och att Riksdagen genom att godkänna den kungl. propositionen rättar misstaget.

Det är af denna anledning, herr talman, som jag anhåller att få yrka bifall till statsutskottets förslag.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats afslutad, framställde herr talmannen propositioner dels på bifall till utskottets hemställan och dels på afslag å berörda hemställan och Kungl. Maj:ts i ärendet gjorda framställning. Herr talmannen fann förstnämnda proposition vara med öfvervägande ja besvarad; men som votering begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller statsutskottets hemställan i utskottets förevarande utlåtande n:o 20, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren afslagit utskottets berörda hemställan och Kungl. Maj:ts i ärendet gjorda framställning.

Omröstningen utföll med 138 ja mot 59 nej; och hade kammaren alltså bifallit utskottets hemställan.

§ 13.

Föredrogos hvar för sig och blefvo af kammaren godkända statsutskottets utlåtanden:

n:o 21, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter skomakaren Claes Otto Andersson från Motala;

n:o 22, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående efter-

*Angående
uppåtelse till
Umeå stad af
mark vid
Umeå järn-
vägstation.
(Forts.)*

Angående skänkande af kronans rätt till danaarf efter hemmansägaren Johannes Jonasson från Sannebo i Älfsborgs län:
 Upplåtelse till Umeå stad af Umeå järnvägsstation.
 Forts.)

n:o 23, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ägo-utbyte emellan kronan och Landskrona stad;
 n:o 24, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upp-
 låtelse till landtförsvaret af en del utaf förra bergshauptmansbostället Väsby i Västmanlands län; och
 n:o 25, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående jord-
 afsöndring från kronoparken Bjurfors underlydande hemmanen Stora och Lilla Avesta i Kopparbergs län.

§ 14.

I fråga om åtgärder, som kunna för-
 anledas af beslutade tullförhöj-
 ningar i främmande länder.

Till afgörande förelåg härupå bevillningsutskottets betänkande n:o 4, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kungl. Maj:t i fråga om åtgärder, som kunna föränledas af beslutade tullförhöjningar i främmande länder.

I två vid innevarande riksdag väckta, till bevillningsutskottet hänvisade motioner, n:o 30 inom Första Kammaren af herr *J. S. F. Stephens* jämte trettiotvå andra af kammarens ledamöter samt n:o 93 inom Andra Kammaren af herr *A. H. Hammarskjöld* tillika med tolf andra af kammarens ledamöter, hade förslag framställts.

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t, efter verkställd utredning i ämnet, täcktes taga under öfvervägande, hvilka åtgärder som kunde vidtagas för att i möjligaste mån mildra de olägenheter, hvilka skulle komma att förorsakas Sveriges näringar genom de nyligen beslutade förhöjda tyska tullsatserna, och så snart ske kunde, helst redan innevarande år, till Riksdagen göra den framställning i ämnet, hvartill omständigheterna kunde föranleda.

Utskottet utlät sig i anledning häraf:

»Såsom allmänt känt är och motionärerna äfven erinrat, har i slutet af nästlidet år i Tyskland antagits en ny tulltariff, genom hvilken stadgats högst väsentliga höjningar i tullsatserna för mångfaldiga varor, däraf ett flertal af sådana artiklar, som för närvarande utgöra hufvud-
 delen af Sveriges export till nämnda land. Men icke blott i Tyskland, utan äfven i andra främmande länder hafva höjda tullsatser beslutits eller ifrågasatts, om än detta icke för vårt land är af samma betydelse som den i Tyskland genomförda förändringen af tulltariffen. Det vill synas utskottet uppenbart, att härigenom vissa grenar af vårt lands näringslif hotas af allvarsamma faror, för hvilkas af-
 värjande kraftiga och snabba åtgärder äro af nöden. Det är icke nog med att vår export till främmande länder, särskildt Tyskland, genom de höjda tullsatserna kommer att försvåras, ja i fråga om vissa varor kanske omöjliggöras; härtill kommer ock, att, i den mån genom de höjda tullsatserna i Tyskland marknaden inom sagda land bevaras åt inhemska producenter, icke blott dessa utan äfven andra länders från den tyska marknaden utestängda producenter komma att söka afsättning för sitt tillverkningsöfverskott i länder, hvilkas tull-

satser icke lägga hinder i vägen därför. Och då våra nu gällande tullsatser äro bestämda med hänsyn till de förhållanden icke blott inom vårt eget land utan äfven i våra grannländer, hvilka voro rådande vid tiden för samma tullsatsers tillkomst, torde det ej vara tvifvel underkastadt, att en stor del af nämnda produktionsöferskott kommer att söka sig väg till Sverige, våra näringar till afsevärd skada.

Bedömandet af hvilka åtgärder som lämpligen torde böra vidtagas för att i möjligaste mån afvärja de faror, som sålunda hota vår svenska produktion, förutsätter emellertid en utredning af hit hörande förhållanden, hvilken lämpligast torde böra utföras genom Kungl. Maj:ts försorg. Då utskottet sålunda förmenar, att det af motionärerna i sådant afseende väckta förslag är förtjänt af understöd, finner sig dock utskottet böra tillika framhålla, att utvägar till understödjande af vårt lands näringar i konkurrensen med utlandet torde böra sökas icke blott genom vidtagande af sådana ändringar i vår tulltaxa, hvilka af de i främmande länder beslutade tullförhöjningarna möjligen kunna påkallas, utan jämväl i åtgärder, ägnade att underlätta exporten af svenska alster och desammas afsättning i utlandet. På bevillningsutskottet ankommer det emellertid icke att inlåta sig på en närmare utveckling af hvilka åtgärder i sist omnämnda syfte, som kunna finnas erforderliga; men det torde dock böra i sådant afseende erinras därom, att de angående samtrafik mellan Sverige och främmande länder gällande aftal äfvensom aftal angående rätt till kustfart för Sverige i främmande länder och för främmande länder i Sverige hafva sin stora betydelse för vårt lands utrikes handel och sjöfart.»

På grund af det anförda hemställde utskottet,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes, efter verkställd utredning, taga under ompröfning, hvilka åtgärder som kunde vidtagas för att i möjligaste mån mildra de olägenheter, hvilka kunde komma att förorsakas Sveriges näringar i synnerhet genom de nyligen beslutade förhöjda tyska tullsatserna, och så snart ske kunde, helst redan innevarande år, till Riksdagen göra den framställning i ämnet, hvartill omständigheterna kunde föranleda.

Vid betänkandet var fogad reservation af herrar *Bromée* i Billsta, *Jansson* i Krakerud, *Ericsson* i Ofvanmyra, *K. G. Karlsson* i Göteborg, *Beckman*, *Pantzarhielm* och *Höjer* mot vissa delar af motiveeringen.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, lämnades ordet på begäran till:

Herr Beckman, som yttrade: Herr talman, mina herrar! Af formella skäl nödgas jag, då jag kommer att framställa ett särskildt yrkande i fråga om den motivering, jag anser att utskottets utlåtande bort erhålla, här uppläsa detta yrkande i sin helhet. Jag skall låta

I fråga om åtgärder, som kunna för- anledas af beslutade tullförhöj- ningar i främmande länder.
(Forts.)

*I fråga om
åtgärder, som
kunna för-
anledas af
beslutade
tullförhöj-
ningar i
främmande
länder.
(Forts.)*

tungan löpa så hastigt som möjligt. Denna motivering är af följande lydelse: »Såsom allmänt känt är och motionärerna äfven erinrat, har i slutet af nästlidet år i Tyskland antagits en ny tulltariff, genom hvilken stadgats högst väsentliga höjningar i tullsatserna för mångfaldiga varor, däraf ett flertal af sådana artiklar, som för närvarande utgöra hufvuddelen af Sveriges export till nämnda land. Men icke blott i Tyskland, utan äfven i andra främmande länder hafva höjda tullsatser beslutits eller ifrågasatts, om än detta icke för vårt land är af samma betydelse som den i Tyskland genomförda förändringen af tulltariffen. Det vill synas utskottet uppenbart, att härigenom vissa grenar af vårt lands näringslif hotas af allvarsamma faror, för hvilkas afvärjande kraftiga och snabba åtgärder äro af nöden. Det är icke nog med att vår export till främmande länder, särskildt Tyskland, genom de höjda tullsatserna kommer att försvåras, ja i fråga om vissa varor kanske omöjliggöras: härtill kommer ock, att, i den mån genom de höjda tullsatserna i Tyskland marknaden inom sagda land bevaras åt inhemska producenter, icke blott dessa utan äfven andra länders från den tyska marknaden utestängda producenter komma att söka afsättning för sitt tillverkningsöfverskott i länder, hvilkas tullsatser icke lägga hinder i vägen därför, samt att en del af nämnda produktionsöfverskott torde komma att söka sig väg till Sverige.

Bedömandet af hvilka åtgärder, som lämpligen torde böra vidtagas för att i möjligaste mån afvärja de faror, som sålunda hota vår svenska produktion, förutsätter emellertid en utredning af hithörande förhållanden, hvilken lämpligast torde böra utföras genom Kungl. Maj:ts försorg. Utskottet förmenar därför, att det af motionärerna i sådant afseende väckta förslag är förtjänt af understöd, men anser sig tillika böra erinra, att det icke är allenast på tullpolitikens område, som utvägar böra sökas till mildrande af de olägenheter, hvilka kunna komma att förorsakas af i främmande länder beslutade tullförhöjningar. I sådant hänseende vill utskottet särskildt påpeka vidtagande af åtgärder, ägnade att främja svenska alsters afsättning i utlandet. På bevillningsutskottet ankommer det emellertid icke att inlåta sig på en närmare utveckling af hvilka åtgärder i sist omnämnda syfte som kunna finnas erforderliga; men det torde dock böra i sådant afseende erinras därom, att de angående samtrafik mellan Sverige och främmande länder gällande aftal äfvensom aftal angående rätt till kustfart för Sverige i främmande länder och för främmande länder i Sverige hafva sin stora betydelse för vårt lands utrikes handel och sjöfart.

På grund af det anförda hemställer utskottet,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes, efter verkställd utredning, taga under ompröfning, hvilka åtgärder som kunna vidtagas för att i möjligaste mån mildra de olägenheter, hvilka kunna komma att förorsakas Sveriges näringar i synnerhet genom de nyligen beslutade förhöjda tyska tullsatserna, och så snart ske kan, helst redan innevarande år, till Riks-

dagen göra den framställning i ämnet, hvartill omständigheterna kunna föranleda.»

Det torde, herr talman, vara en mindre vanlig företeelse, att en tullpolitisk motion af den betydelse som den ifrågavarande framlägges af personer, hvilka representera så olika ekonomiska läger som t. ex. de två framstående medlemmarna af kammaren, herrar Hammarskjöld och Branting, båda dessutom uti i landet ledare för betydande politiska partier. Icke mindre ovanligt torde det vara, att ett sådant förslag inom utskottet vinner den enhälliga anslutning, att mot själfva hemställan i utskottets utlåtande icke höjts en enda stämma. Men vid sådant förhållande borde man, förefaller det mig, äfven vid motiveringen ha kunnat träffa en öfverenskommelse. I densamma borde i alla händelser tankar icke uttalats, för hvilka åtskilliga af dem, som gilla motionens syfte, icke vilja hållas ansvariga. Som kammaren torde märkt, är det icke någon synnerligt omfattande skillnad mellan det af mig jämte öfriga reservanter framlagda förslaget till motivering och motiveringen i bevillningsutskottets betänkande. Men dock är skillnaden i sak mycket väsentlig. Det är nämligen så, att vid en så allmänt hållen motivering, som denna af många skäl bör vara, själfva färgläggningen — om jag så får uttrycka mig — är af största betydelse. En målare målar ett landskap på ett sätt, en annan samma landskap på ett annat. Konturerna äro de samma — men trots detta verkar landskapet i förra och i senare fallet, som vore det icke längre samma landskap. I alla händelser blir dess karaktär, tack vare färgläggningen, högst väsentligt olika.

Vi reservanter, som icke kunna bekänna oss till den s. k. tulltron — för att begagna detta uttryck i dess antagna mening — vi, som särskildt äro alldeles afgjorda motståndare till ett visst slag af tullar, vi hafva fattat vår ställning inom utskottet så, att vi ansett oss i första rummet böra se till, att i motiveringen, — hvilken jag förmodar kommer att ingå i skrifvelsen till Kungl. Maj:t — icke något finge inflyta, som innebure en direkt hänsyftning på åsättande af lifsmedelstullar. Därför hafva vi på det bestämdaste protesterat mot alla sådana uttryck, utaf hvilka man kunnat draga den slutsatsen, att äfven spannmålstullarne skulle blifva föremål för den utredning, som eventuellt kommer att företagas.

Också har man härutinnan visat oss tillmötesgående — något som jag tror innebära ett godt tecken för det framtida arbetet. Vi ha till exempel fått utbyta ordalag, som syntes oss gå i nyssnämnda syfte, mot det allmänt hållna uttrycket, att det är »vissa grenar af vårt lands näringslif», som hotas af allvarsamma faror. Man har således icke alls antydtt, att det skulle vara meningen att genom ytterligare höjda tullar »skydda» landtbruket. Ty därom voro vi reservanter ense, att det vore ett högst olyckligt grepp, om man skulle tänka på att ytterligare fördyra lifsmedlen för vårt folk.

Vidare ha vi sökt aflägsna sådana uttryck, som, åtminstone sammanställda med andra, syntes gifva en fingervisning därom, att den utredning, som skulle göras, borde gå i riktning af att i tullpolitiskt

I fråga om åtgärder, som kunna föranledas af beslutade tullförhöjningar i främmande länder.
(Forts.)

*I fråga om
åtgärder, som
kunna för-
anledas af
beslutade
tullförhöj-
ningar i
främmande
länder.
(Forts.)*

afseende fastläsa ett system, där man gör till sin hufvudsakliga upp-
gift att vända sig åt alla håll för att skydda sig mot de öfverskott,
andra länder möjligen kunna kasta in öfver vår marknad. Vi ha
nämligen fattat den i det föreliggande förslaget afsedda tullpolitik
på ett annat sätt. Vi hafva tänkt oss, att denna politik's uppgift
dock icke vore att fastläsa tullarne så att säga för deras egen skull.
Nej, man borde söka att »mildra olägenheterna» genom att medels
underhandlingar, hvilka naturligtvis måste inledas på diplomatisk
väg, få till stånd traktater och öfverenskommelser, därvid den ena
tullsatsen vägdes mot den andra. Det egentliga ändamålet vore
icke så mycket direkt »skydd» mot öfverskottens införande i landet
som att på olika håll på förhandlingens väg söka vinna väl afvägda
fördelar. Ty man får dock icke helt glömma bort en under tull-
debatterna ofta förbisedd personlighet: konsumenten. Billig införsel
är icke alltid en olägenhet för honom. Det är därför vi frukta ett
system, som *endast* går ut på att »skydda» industrien. Meningen
borde väl äfven vara att, vägande det ena mot det andra, med blicken
fäst på landets konsumtion i dess helhet söka vinna fördelar åt så
många som möjligt.

De två satser i den af utskottet föreslagna motiveringen, hvilka,
sammanställda med hvarandra, hafva syntts oss gifva sin särskilda
karaktär åt utskottets betänkande och uttrycka en höggradig pro-
tektionism, äro följande:

»Och då våra nu gällande tullsatser äro bestämda med hänsyn
till de förhållanden icke blott inom vårt eget land utan äfven i våra
grannländer, hvilka voro rådande vid tiden för samma tullsatsers
tillkomst, torde det ej vara tvifvel underkastadt, att en stor del af
nämnda produktionsöfverskott kommer att söka sig väg till Sverige,
våra näringar till afsevärd skada.» Och sedan, »då utskottet sålunda
förmenar, att det af motionärerna i sådant afseende väckta förslag
är förtjänt af understöd, finner sig dock utskottet böra tillika fram-
hålla, att utvägar till understödjande af vårt lands näringar i kon-
kurrensen med utlandet torde böra sökas icke blott genom vidtagande
af sådana ändringar i vår tulltaxa, hvilka af de i främmande
länder beslutade tullförhöjningarna möjligen kunna påkallas, utan
jämväl» etc.

Det är, jag upprepar det, icke minst denna färgläggning, som
vi funnit olämplig. Det förefaller, som om redan den skulle för-
rycka uppfattningen af det ändamål, som vi ansett med utredningen
böra åsyftas.

Dessutom: hvad första punkten beträffar frågar jag mig, om det
finnes något skäl att särskildt beröra tullförhållandena i våra »grann-
länder»? Kanske ligger ingen särskild mening häri. Men man kan
aldrig i dessa tider, då allt är så ömtåligt, vara nog försiktig. Därför
hade det varit bättre, om detta uttryck i utskottets uttalande varit
borta. Också ha vi reservanter vidtagit den enkla åtgärden att
stryka bort första delen af punkten. Vi ha endast bibehållit den
del däraf, där det säges, att »en del af nämnda produktionsöfverskott
torde komma att söka sig väg till Sverige». Hade det för den

logiska kedjan i bevisföringen — om i denna punkt någon sådan verkligen finnes — varit nödvändigt att taga med detta uttalande i dess helhet, ja, då skulle man hafva sagt: det kan icke hjälpas — och böjt sig för nödvändigheten. Men så är alldeles icke fallet; talet om grannländerna är en fullständig onödighet. Det är nog, om man hänvisar till tillverkningsöfverskottet i utlandet i allmänhet.

Vårt mål har sålunda hufvudsakligen varit att ur utskottets motivering söka aflägsna hvad som kunde gifva en alltför missvisande färg. Det är därför, herr talman, som vi tillåtit oss att framlägga vår särskilda motivering. Jag förstår väl, att, då det gäller en sammanslutning af i tullpolitiskt afseende vidt skilda meningar, det är en plikt att å ömse håll visa tillmötesgående för hvarandras uppfattningar. Frågan är då, huru en sådan motivering bör affattas. En hufvudsynpunkt är att i densamma blott upptaga hvad som för de olika åskådningarna kan vara gemensamt. Ty det är naturligt, att hvar och en i allt väsentligt står fast vid sin ståndpunkt. Men nu har i utskottets motivering just influtit sådant, som enligt min uppfattning direkt visar hän på ett ultraprotektionistiskt system. Är det då icke riktigare att antaga en motivering, som kan inbegripa äfven vår ståndpunkt? En motivering, som kan godkännas äfven af dem, som icke gilla en utredning i rent protektionistiskt syfte, utan som vilja bibehålla utredningens frihet? En motivering, som vill bevara friheten att vid förhandlingar om traktaters ingående och dylikt väga de olika intressena mot hvarandra, och som icke gifver på hand, att skyddstullar skola byggas och byggas, blott för systemets egen skull.

Med anslutning till hvad jag nu yttrat får jag, herr talman, yrka bifall till utskottets hemställan. Men jag gör det, med den anhållan, att kammaren ville med ogillande af utskottets motivering och med godkännande af den motivering, som framlagts af reservanterna. bifalla nämnda hemställan.

Häruti instämde herrar *Biesert, Emthén* och *Öhngren*.

Herr Lindblad: Herr talman! Jag hade knappast trott, att den angifna reservationen skulle föranleda någon egentlig debatt i kammaren. Jag hade fått den uppfattning däraf, att den blott utgjorde, så att säga, ett platoniskt uttalande från reservanternas sida, att de fortfarande, trots allt, ville vidblifva en principiell frihandelsständpunkt.

Då emellertid herr Beckman å reservanternas vägnar nu närmare motiverat det särskildt afgifna yttrande, som finnes utlagdt på våra pulpeter, nödgas också jag något litet uppehålla mig vid frågan.

Jag vill då, eftersom ordet »ultra protektionistiskt» har framkommit icke en, utan två gånger, tillbakavisa ett sådant uttryck, ty jag tror, att det icke i denna fråga är berättigadt. Förhållandet är nämligen det, att på afdelningen rådde fullständig enighet i fråga om klämman, och ej heller i afseende på motiveringen hörde jag någon opposition. När förslaget inkom från afdelningen till utskottet.

I fråga om älgårder, som kunna förändras af beslutade tullförhöjningar i främmande länder.
(Forts.)

I fråga om åtgärder, som kunna för- anledas af beslutade tullförhöj- ningar i främmande länder.
(Forts.)

blef äfven där enigheten fullständig i fråga om klämman. Det var blott i fråga om motiveringen, som yrkande framkom, att den borde vara i viss mån annorlunda. Men därvid är att märka, att afdelningens förslag på tre ställen hade uttrycket »jordbruk och industri», i stället för ordet »näringar». Utbyte föreslogs nu, på att kläm och motivering skulle hafva samma uttryck. Detta tillfredsställde i det stora hela utskottets ledamöter, och jag kan nämna, att så pass olika meningar, som företrädas af herr Höjer och mig, kunde blifva fullkomligt eniga i fråga om lydelsen af första stycket, sådant det föreligger i utskottets förslag.

Men nu få vi här framlagdt ett ytterligare blad, som — jag vet icke, huru det tillkommit, om det tillkommit inom reservations- tiden, eller huru det kan vara — och som innehåller någonting helt annat, än hvad vissa af reservanterna talade för inom utskottet.

Nu vill jag nämna, hvarför enigheten egentligen gick sönder i fråga om andra stycket i motiveringen. Det framkom nämligen ett yrkande, att man skulle helt och hållet utelämna den punkt, som nu står ungefär midt på sista sidan, och där det heter: »*att utvägar till understödjande af vårt lands näringar i konkurrensen med utlandet torde böra sökas icke blott genom vidtagande af sådana ändringar i vår tulltaxa, hvilka af de i främmande länder beslutade tullförhöjningarna möjligen kunna påkallas.*» Detta skulle helt och hållet utgå, och man skulle hufvudsakligen fästa uppmärksamheten vid »*åtgärder, ägnade att underlätta exporten af svenska alster och desammas af- sättning i utlandet.*»

Motsidan åter fann, att, då man blifvit enig i fråga om kläm- men, det icke vore lämpligt att till den grad urvattna motiveringen och komma med något helt annat, än man egentligen tänkt sig. Utskottet ville nämligen, att man redan nu vid riksdagens början skulle ingå till regeringen med en framställning därom, att regerin- gen, som har lämpligare och rikligare arbetskrafter till sitt för- fogande, ville utbryta vissa delar af tulltaxan och inkomma till Riksdagen redan innevarande år med de förslag, som funnes nödiga.

Hvarför? Jo, därför att det torde visa sig nödvändigt med an- ledning af Tysklands beslut om ökade tullsatsar att redan nu förse sig med vapen i den förhandlingspolitik, som synes blifva nödvändig. Hvilka vapen detta skulle bli, ville utskottet för sin del icke afgöra, utan ville öfverlämna detta till regeringens bepröfvande.

Att då alldeles utesluta det enda uttryck i motiveringen, som skulle direkt peka på dylika åtgärder, det kunde naturligtvis ut- skottets majoritet icke vara med om.

Nu vill jag emellertid gå från skalet till kärnan, och jag vill fråga Andra Kammarens ledamöter, om det är lämpligt, att vi i en så pass viktig och i vårt näringslif ingripande fråga skulle längre uppehålla oss vid ordfejder? För min del anser jag det olämpligt. Tvärtom skulle det förefalla mig lyckligt, om full enighet såväl i kläm som beträffande motivering kunde uppnås mellan båda kam- rarne. Ett sådant uttalande skulle utan tvifvel hafva större inverkan

på regeringen, så att den skulle uppfatta saken såsom en allvarlig fordran från Riksdagens alla grupper.

Hvarför då icke antaga den motivering, som den siste talaren förordat? För min del skulle jag möjligen hafva kunnat gå med på densamma, om den varit väckt inom utskottet. Men att nu, sedan Första Kammaren redan fattat sitt beslut, antaga en ny motivering här i kamnaren, detta skulle föranleda ett försenande. Vidare skulle det erfordras sammanjämkning. Men hvad händer då? Jo, då riskera vi, att man helt enkelt afklipper de punkter, som äro af olika lydelse. Och då undrar jag, om icke utskottets motivering skulle bli så knapphändig, att regeringen icke rätt visste, hvad Riksdagen ville att hon skulle göra. Hvad blefve resultatet däraf? Jo, att man icke finge någon framställning från regeringen vid denna riksdag, därom kan man vara viss.

Jag vill, medan jag har ordet, begagna tillfället att något uppehålla mig vid en annan åtgärd, som äfven beröres i slutet af utskottets motivering.

Min uppmärksamhet fästes redan i höstas vid att från Göteborg till Konungen inlämnats en framställning rörande de samtrafiksafstal, som råda speciellt mellan Tyskland och Sverige. Jag har nu i min hand »Handelsföreningens fullmäktiges i Göteborg yttrande den 11 november 1902 med anledning af kungl. järnvägsstyrelsens utlåtande den 27 april 1901 rörande samtrafiken mellan svenska och utländska järnvägar». Äfven med risk att trötta herrarnes talamod kan jag icke underlåta att göra några små utdrag ur denna skrifvelse.

Det heter först: »Hos Eders Kungl. Maj:t anhöllo i underdånighet handelsföreningens fullmäktige i Göteborg genom skrifvelse den 11 december 1895, det täcktes Eders Kungl. Maj:t i nåder förordna om en noggrann revision af samtrafiksafstalen mellan svenska statsbanorna å ena samt norska, danska och tyska järnvägar å andra sidan, ledande därtill, att all skadlig inverkan af dessa aftal på Sveriges handel, sjöfart och industri upphör och de respektive bestämmelserna så uppgöras, att därigenom för utländingen icke beredes hvarken en importpremie eller tillfälle att, på grund af billigare frakter, å stora svenska områden med framgång täfla med svensk företagsamhet och svenskt kapital; och tilläto sig därvid fullmäktige särskildt påpeka önskvärdheten däraf, att vattenvägar intagas i samtrafik med svenska järnvägar endast där dessa vattenvägar äro af mindre betydighet och sådana, att varutransporter å dem kunna ske direkt och utan omlastning, äfvensom att alla samtrafiksafstal med därtill hörande tariffer varda på lämpligt sätt offentliggjorda, så att de blifva för allmänheten lätt tillgängliga.»

Längre fram förekommer ett yttrande, som jag ock här vill citera: »Det anmärkningsvärdaste är ock måhända ökningen i det från Tyskland införda godset, som stigit från 219 till 3,953 ton, i all synnerhet om man i sammanhang härmed påminner sig, hvad fullmäktige påpekat, att nämligen importvarorna till Sverige fått lägre fraktsatser än de i Sverige gällande.»

Och ytterligare: »Det må för öfrigt vara fråga om hvad slags

I fråga om åtgärder, som kunna föranledas af beslutade tullförhöjningar i främmande länder.
(Forts.)

*I fråga om
åtgärder, som
kunna för-
anledas af
bestutade
tullförhöj-
ningar i
främmande
länder.
(Forts.)*

gods som helst, så är det dock obestriddigt, att om frakten t. ex. Lübeck—Gäfle är 3.53 kronor och Göteborg—Gäfle 3.73 kronor, handelsmannen i Lübeck, utom den förmån, som kommer honom till del däri genom, att han erhåller en relativt betydligt billigare frakt, dessutom bekommer en premie på 20 öre, som ej kommer köpmannen i Göteborg till del, — ett förhållande, som dessutom kan betraktas såsom liktydigt med en reduktion af tullsatsen.»

Redan i motionerna omnämnes, hvilka för Sverige ofördelaktiga resultat, nu gällande samtrafiksafstal medföra.

Och af denna skrifvelse ser man, att järnvägsstyrelsen är beredd på, ja kanske redan träffat anordningar till ändring härutinnan. Förhållandet är, att Sveriges hufvudsakligaste export omfattar tunga saker, som i allmänhet välja sjökommunikation, under det att importen från Tyskland af färdiga fabrikat helst går per järnväg. Utskottet vill betona, att äfven detta vapen bör begagnas, att möjlighet, ja skyldighet nu är inne att revidera dessa samtrafiksafstal.

Nu vill jag sluta med att till kammaren ställa en vädjan: är det lämpligt att för en ganska obetydlig skiljaktighet inlåta sig på ovissheten att få en fullt lämplig motivering till stånd? Är det icke snarare bättre att, med den af utskottet föreslagna motiveringen, få fram Riksdagens mening? Herr talman! Jag nödgas under för handen varande förhållanden yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Hammarskjöld: Herr talman, mine herrar! Innan jag ingår på själfva den föreliggande frågan, känner jag mig alldeles tvungen att beriktiga en uppfattning, som herr Beckman uttalade angående mig, en uppfattning, som är så oriktig, att jag alls icke kan förstå, hvarifrån han fått densamma. Han nämnde att jag skulle vara ledare för ett politiskt parti. Mot detta hans påstående måste jag på det bestämdaste protestera. Jag har aldrig varit, är icke och aspirerar ej heller på att blifva ledare för något politiskt parti, något hvarför jag för öfrigt saknar alla förutsättningar. Jag är fullkomligt nöjd med att vara den simple mannen i ledet.

Beträffande den nu förevarande frågan hyser jag den uppfattningen, att man lika gärna borde kunna vara med om den motivering för riksdagsskrifvelsen, hvilken reservanterna framkommit med, som den, hvilken utskottet föreslagit. Jag har haft mycket svårt att fatta den skillnad, som skulle förefinnas mellan dessa bägge motiveringar, och det var endast genom den förste ärade talarens anförande, som jag kunde se, att det emellan dem fanns en liten differens, som dock egentligen endast ligger så att säga i själfva färgen och väl icke borde betyda något nämnvärdt. Jag vill alldeles bestämdt protestera mot det påståendet, att det skulle varit någon ultra-protektionistisk ståndpunkt, som utskottet intagit, då det bestämt sig för dess nu afgifna motivering. Ätminstone har jag för min del alls ingen anledning att ställa mig på en sådan ståndpunkt, ty jag räknar mig för att vara mycket moderat såsom protektionist. Och jag anser, att den tullpolitik, som nu i Tyskland afgått med segern, är af den art, att den i många hänseenden kommer

att bringa Tyskland själf i den allra största fara. När jag har en sådan uppfattning, torde det icke vara så svårt att förstå, det jag icke gärna vill vara med om att mot den tyska tullpolitiken använda ett försvar från vår sida, hvilket skulle bestå uti ett ytterligare höjande af de svenska tullsatserna. Min önskan är därför, att de medel, som möjligen kunna komma att af Kungl. Maj:t utfinnas, måtte bestå i något helt annat än förhöjda tullar. Hvaruti då dessa medel skola bestå, det kan jag icke säga, ty detta ligger alldeles utanför min förmåga att bedöma; men min önskan är, som sagdt, att medlet icke måtte utgöras af någon höjning i de nu gällande tullarna, allra minst dem å våra lifsmedel.

Ja, jag kanske icke behöfver tillägga något mera, ty det mesta af hvad jag velat säga har redan anförts af den föregående talaren. I likhet med honom vill jag emellertid hemställa till kammaren, om det, när man vill själfva saken, verkligen kan vara skäl uti att försvaga intrycket af Riksdagens skrifvelse därigenom, att olika uppfattningar om motiveringen fått komma till uttryck inom de bägge kamrarna, låt vara, att dessa motiveringar endast i afseende på sin färg skilja sig något litet från hvarandra? Jag hemställer därför om bifall till utskottets förslag.

Herr Höjer: Herr talman, mine herrar! Min högt ärade vän och kamrat i bevillningsutskottet, herr Lindblad, som nyss hade ordet, behagade säga, att det inom utskottets första afdelning, som behandlat förevarande ärende och af hvilken både han och jag äro ledamöter, icke rådde någon olika uppfattning om motiveringen för den ifrågasatta riksdagsskrifvelsen. I detta sitt påstående har han utan tvifvel rätt. Men denna harmoni uti uppfattningen hade verkligen sina randiga orsaker. När det för oss förut alldeles okända förslaget till motivering upplästes af sekreteraren inom afdelningen, så försiggick detta med den sedvanliga iltågsfarten, och sedan uppläsningen skett, befästes det hela med samma iltågsfart utaf afdelningens utomordentligt rappe ordförande. Hela proceduren var öfver, innan en människa med min mycket tröga uppfattningsförmåga fått tankeapparaten i ordning. Jag kan därför säga, att när detta förslag till motivering kom fram i själfva utskottet, den var för mig i det närmaste obekant: endast den modifikation kan jag göra, att jag då hade hunnit att som hastigast genomläsa motiveringsförslaget, sedan det blifvit färdigt i tryck. Först således efter det motiveringsförslaget kommit fram i själfva bevillningsutskottet, blef det tillfälle att något närmare rannsaka detsamma, och då blef, såsom också herr Lindblad mycket riktigt omtalade, i första stycket af motiveringen en ändring gjord, som egentligen bestod däruti, att uttrycken jordbruk och industri utbyttes mot det sammanfattande ordet näringar, hvilken ändring jag ansåg mig kunna vara belåten med. Det är således fullkomligt riktigt, att jag delade utskottets uppfattning om hvad första stycket borde innehålla. Men när vi sedan kommo till andra stycket af motiveringen, fästes min uppmärksamhet vid, att från frihandelssynpunkt sedt ett och annat kunde vara att anmärka. Jag

*I fråga om
iltgärder, som
kunna för
anledas af
beslutade
tullförhöj-
ningar i
främmande
länder.
(Forts.)*

*I fråga om
åtgärder, som
kunna för-
anledas af
beslutade
tullförhöj-
ningar i
främmande
länder.*
(Forts.)

menar särskildt den punkt i denna del af utskottets motivering, hvilken lydte så här, att utskottet finner sig »böra tillika framhålla, att utvägar till understödjande af vårt lands nüringar i konkurrensen med utlandet torde böra sökas icke blott genom vidtagande af sådana ändringar i vår tulltaxa, hvilka af de i främmande länder beslutade tullförhöjningarna möjligen kunna påkallas, utan jämväl i åtgärder, ägnade att underlätta exporten af svenska alster och desammas afsättning i utlandet.» Hvad jag då vid närmare eftertanke och äfven — det kan jag gärna erkänna — med tillhjälp af andras påpekande fann, det var, att det låg nära till hands, att man skulle kunna i denna del af motiveringen inlägga ett och annat, som jag för min del och jag tror äfven mina kamrater till en början aldrig tänkte skola kunna inläggas däri. Man skulle nämligen kunna därmed ställa i utsikt tvänne saker, å ena sidan tullkrig, riktadt närmast mot Tyskland, med tillhjälp af maximi- och minimi-tariffer; och å andra sidan, när det heter i slutet af den utaf mig nyss upplästa punkten, att man skulle »underlätta exporten af svenska alster och desammas afsättning i utlandet», kunde ju detta leda tanken därpå, att man tänkte använda exportpremier. Dessa tvänne medel voro alltför herkuliska, för att jag för min del skulle kunna vara med om dem, och att jag, från min frihandelssynpunkt sedt, icke alltför gärna skulle se, det man uti motiveringen använde en formulering, så beskaffad, att den kunde väcka tanken på dessa tvänne kraftmedel, det bör icke så synnerligen mycket förvåna.

Nu kan visserligen min ärade vän herr Lindblad komma och säga, att jag ser spöken midt på ljusa dagen. Men när frågan förelåg till behandling inom utskottets första afdelning, ordade man där både om maximi- och minimitariffer och tullkrig och exportpremier, så att nog var saken på tal där i själfva verket. Och den var inom afdelningen icke endast på tal, utan en af Första Kammarens allra myndigaste ledamöter inom afdelningen förklarade helt öppet, att tullkrig *måste* vi ha. Detta var hans uppfattning, och detta ehuru jag för min ringa del dessförinnan hade fäst hans och afdelningens i öfrigt uppmärksamhet därpå, att det är med tullkrig såsom med alla andra krig, eller att de kosta pengar och pengar och återigen pengar, samt att i ett krig af det slaget, företaget mellan en liten nation, sådan som den svenska, och en stor nation, såsom den tyska, det lätteligen kunde hända, att den mindre nationen blef den, som fick bita i gräset. — Med tanke på hvad som försiggått inom afdelningen och vid närmare eftersinnande af hvad utskottets formulering af denna nu nyss af mig framhållna punkt i motiveringen kunde innebära, var det, som jag tyckte det vara bäst att icke gifva lastarenom rum, utan att man borde omformulera denna punkt. Och därför har äfven jag slutit mig till dem bland mina ärade kamrater inom utskottet, hvilka föreslagit en omformulering, så beskaffad, att någon tanke på tullkrig eller maximi- och minimitariffer eller exportpremier icke gärna kan komma läsaren i hufvudet, då han ser vårt förslag till motivering.

Hvad beträffar det yttrande, som fällts af, bland andra, äfven

herr Lindblad, att, då man nu hade att välja mellan två förslag till motiveringar, det allra lämpligaste vore att antaga det af utskottet framlagda, så kan jag för min del icke gilla denna hans uppfattning. Han sade ju själf, att han kunde antaga reservanternas formuleringsförslag lika väl som utskottets. Håll då ord med det, min ärade vän! Och det är ju ingenting alls som hindrar kammaren från att antaga reservanternas förslag till motivering. Ty hvad skulle följden däraf blifva? Jo, ingen annan än den, att bevillningsutskottet finge företaga en sammanjämkning mellan Första och Andra Kammarens beslut: och då, efter hvad jag redan förut haft skäl förmoda samt ytterligare tror, på grund af herr Lindblads uppträdande, att Första Kammarens ledamöter i bevillningsutskottet skola förmå sig att ingå på en kompromiss, hvilken skulle innebära en hemställan, att Första Kammaren, med förkastande af utskottets förslag till motivering, i stället accepterade det af oss reservanter framlagda förslaget, så har jag därigenom så mycket mera skäl att instämna uti det yrkande, som gjorts af herr Beckman.

*I fråga om åtgärder, som kunna för-
anledas af beslutade tullförhöjningar i främmande länder.
(Forts.)*

Herr Ericsson i Ofvanmyra: Jag begärde ordet närmast med anledning af herr Lindblads yttrande. Men innan jag svarar honom, vill jag omnämna, att det för mig personligen varit ganska svårt att vid ärendets behandling inom utskottet kunna vara med om föreliggande skrifvelseförslag.

Det förslag i frågan, hvilket till utskottet inkom från dess första afdelning, var nämligen affattadt i sådana ordalag, att jag för min del på inga villkor kunde vara med därom, och sedan jag framhållit åtskilliga anmärkningar, särskildt mot motiveringen, tillkännagaf jag genast, att jag komme att reservera mig så väl mot den använda motiveringen som ock mot själfva skrifvelseförslaget.

Det var dock åtskilligt som talade för att något borde åtgöras i saken, och jag medgaf till sist, att jag kunde vara med om skrifvelseförslaget, därest sammanjämkning i fråga om motiveringen kunde åstadkommas. Jag kunde nämligen ej vara med om sådana uttryck som, »att vårt lands jordbruk och industri hotas af allvarsamma faror» med anledning af de nya tyska tullsatserna, enär jag hyser starka tvifvel om den nytta som särskildt lifsmedelstullarna skulle medföra. Och att just nu då missväxt inträffat inom större delen af landet, skrifva till regeringen och begära högre lifsmedelstullar, det vore allt att begära för mycken eftergift af oss, som helst skulle se att dessa tullar suspenderades, och detta synnerligast jämväl med hänsyn till de nu i öfrigt rådande svåra tiderna, då man åtminstone på många trakter af landet har nog af nöd och elände att kämpa emot, utan att till på köpet betala höga tullar.

Efter dessa korta erinringar vill jag öfvergå till att bemöta herr Lindblads påstående, att något förslag till ändring af den här punkten midt på andra stycket å femte sidan af motiveringen icke skulle hafva förelagat. Jag vill erinra herr Lindblad om att det fanns verkligen ett dylikt, af herr Beckman framlagdt förslag till ändrad motivering och som jag nu vill uppläsa. Om herrarna vilja

*I fråga om åtgärder, som kunna för-
anledas af beslutade tullförhöj-
ningar i främmande länder.
(Forts.)*

följa med i utskottsbetänkandet och läsa den punkt, som börjar på fjärde raden af andra stycket i motiveringen, så framgår lätt olikheten mellan de båda förslagen. Detta herr Beckmans förslag hade följande lydelse: »Då utskottet sålunda förmenar, att det af motionärerna i sådant afseende väckta förslag är förtjänt af understöd, finner sig dock utskottet böra tillika framhålla, att utvägar till mildrande af de olägenheter, hvilka kunna komma att förorsakas af de i främmande länder beslutade tullförhöjningar, jämväl böra sökas i åtgärder, ägnade att underlätta svenska alsters afsättning i utlandet.» Detta förslag väcktes under själfva behandlingen inom utskottet af frågan om motiveringen, och det var således icke så, som herr Lindblad påstod, att man saknade ett ändringsförslag. Ledamöterna från Första Kammaren voro också villige att jämka med sig, så att man skulle komma till ett fullt enigt beslut. Men då var det just herr Lindblad själf, som förklarade att han icke kunde för sin del vara med på det af herr Beckman framställda jämningsförslaget. Sådant var hans yttrande då. Svårigheterna yppade sig således icke så mycket från första kammarledamöternas som från herr Lindblads sida, och jag har den uppfattningen, att hade herr Lindblad visat samma tillmötesgående i utskottet som han nu låtit påskina i kammaren, hade nog enighet uppnåtts.

Jag har endast velat påpeka detta, och för öfrigt ställer jag mig på deras sida, som yrkat bifall till reservanternas förslag.

Herr *Bromée* i Billsta instämde häruti.

Herr K. G. Karlsson i Göteborg: Det har under debatten framdragits så många interiörer från bevillningsutskottet, att det icke kan vara skäl att öka antalet af dessa uppenbarelser. Jag kan emellertid på grund af ett yttrande af herr Lindblad icke underlåta att understryka herr Ollas Anders Ericssons sista yttrande, då han vände sig mot ett uttalande af herr Lindblad, nämligen att, om en motivering sådan som den här framlagda blifvit framställd i utskottet, herr Lindblad skulle hafva kunnat vara med om saken — så fattade åtminstone jag herr Lindblads yttrande. Jag ber då att få framhålla, att ett yrkande på en motivering, som var ännu beskedligare än den nu framlagda framställdes i utskottet, men att densamma icke vann understöd, utan att just herr Lindblad motsatte sig densamma. Hvad herr Lindblad nu yttrat måste således vara beroende på ett missförstånd, såvida jag icke nu missuppfattat hans yttrande.

Emellertid vill jag i anslutning härtill framhålla, att man på grund af de rådande förhållandena kan vara fullt ense därom, att något steg i den riktning, som motionärerna hafva föreslagit, bör vidtagas, men att man det oaktadt kan vara oense om de medel, genom hvilka man vill nå målet. Jag kan efter den framställning af förhållandena, som herr Beckman gifvit och till hvilken jag i hufvudsak kan ansluta mig, icke behöfva fatta mig synnerligen långt, utan jag vill endast framhålla, att vi reserverar med vår reserva-

tion hafva velat lämna dem i kammaren, som i tullpolitiska frågor hysa samma åsikter som vi, möjlighet att närmare öfvertänka, huruvida det är skäl att gå med på den motivering, som utskottets majoritet har stipulerat.

Herr Lindblad gjorde en antydan, att det här föreliggande förslaget till motivering måhända icke framkommit inom reservations-tidens utgång. Jag ber att häremot få framhålla, att detta icke är en reservation, som fogats vid utskottets betänkande, utan ett yrkande, som herr Beckman framställt under debatten och som vi andra enat oss om att bedja honom framlägga.

Den praktiska innebörden däraf att kammaren eventuellt antager detta förslag, som reservanterna enats om att framlägga här i kammaren, är icke den, att det icke skulle bli någon skrivelse i ämnet till regeringen, men Andra Kammaren skulle, om den vill följa det förslag, som reservanterna här framställt, på förhand hafva sagt ungefär, att, oaktadt Andra Kammaren inser de faror, som kunna föreligga i följd af de tyska tullförhöjningarne, är dock Andra Kammaren icke villig att därför gå med på hvilka medel som helst, utan den vill öfverväga hvad som är lämpligt och ingalunda gilla hvilka långt gående protektionistiska åtgärder som helst. Då jag säger *hvilka långt gående protektionistiska åtgärder som helst*, kan man lätt framställa den frågan, hvad egentligen de s. k. frihandlarnes uppgift för närvarande närmast är här i Riksdagen. Jag fattar den ungefär så, att vi hafva att tillse, att man icke allt för hastigt marscherar i protektionistisk riktning. Det är denna uppfattning, som reservanterna haft, och det är åt denna uppfattning, som de velat gifva uttryck genom det förslag till motivering, som vi under debatten förordat. Det tillkommer sedan de med oss liktänkande i kammaren att afgöra, huruvida de vilja skänka oss sitt stöd eller icke.

Jag ber att få yrka bifall till det af herr Beckman framställda yrkandet.

Herr Lindblad: Herr talman! Jag skall be att få bemöta de sista talarne så kort som möjligt, men jag kan icke alldeles förbigå dem. Herr Ollas A. Ericsson uttalade, att jag skulle hafva ställt mig på en ultra-protektionistisk ståndpunkt, vida skarpare än utskottets ledamöter från Första Kammaren. Jag vädjar i detta fall till herrarne, huru detta kan öfverensstämma med det faktum, som konstaterats af själfve herr Höjer, att i fråga om första stycket han och jag voro fullständigt öfverens.

Den siste talaren anförde, att från andra kammarhall inom utskottet framkommit ett, som han uttryckte sig, ännu mera »beskedligt» uttalande. Ja, det var så beskedligt, att man icke tyckte, att det framhöll, hvad som egentligen borde framhållas, nämligen att om regeringen ansåge sig behöfva något vapen i tullpolitiken. densamma på grund af Riksdagens skrivelse borde känna sig förpliktad att redan vid innevarande riksdag framlägga de förslag, som kunde finnas lämpliga. Nu åter föreligger här ett förslag, som den

I fråga om åtgärder, som kunna för-anledas af beslutade tullförhöjningar i främmande länder.
(Forts.)

I fråga om åtgärder, som kunna för- anledas af beslutade tullförhöjningar i främmande länder.
(Forts.)

siste ärade talaren medgifver hafva framkommit först efter reservationstidens slut, och detta är af en helt annan lydelse än hvad som förelåg i utskottet.

Jag vill vidare hemställa till herrarne, om skillnaden mellan de båda förslagen ens är nämnvärdt stor. I reservanternas förslag heter det, att man ansett sig böra erinra, »att det icke allenast är på tullpolitikens område, som utvägar böra sökas till mildrande af de olägenheter, hvilka kunna förorsakas af i främmande länder beslutade tullförhöjningar», medan det i utskottets betänkande heter »att utvägar till understödjande af vårt lands näringar i konkurrensen med utlandet torde böra sökas icke blott genom vidtagande af sådana ändringar i vår tulltaxa, hvilka af de i främmande länder beslutade tullförhöjningarne möjligen kunna påkallas.» Jag tycker, att detta är nära nog detsamma, och jag kan icke heller dela herr Höjers uppfattning, att i de därefter förekommande uttrycken skulle ligga någon magisk kraft. Reservanterna föreslå här »*vidtagande af åtgärder, ägnade att främja svenska alsters afsättning i utlandet*». Enligt utskottets förslag åter heter det »*åtgärder, ägnade att underlätta exporten af svenska alster och deras afsättning i utlandet*». Nu frågar jag herrarne, om det i en så stor och viktig fråga är skäl att hålla på med lumpna ordfejder, om vi skola inleda tulldebatterna vid denna riksdag härmed och om det är kammaren värdigt att söka genomdrifva en ordalydelse, som i sak visserligen kan innehålla detsamma, men som förutsätter, att Första Kammaren skall nödgas acceptera Andra Kammarens beslut. Jag kan icke finna detta vara ett lämpligt stridssätt, och med anledning häraf, ber jag ytterligare få förorda utskottets såväl kläm som motivering.

Herr Jansson i Krakerud: Jag vill endast säga några ord i anledning af den siste talarens yttrande. Han säger, att detta förslag skulle vara framkommit för sent, i ty att reservationstiden var slut, då det framlades här i kammaren. I anledning häraf skall jag be att få fästa kammarens uppmärksamhet därpå, att vi reserverat oss mot vissa delar af motiveringen och att vi icke kommit i tillfälle att säga, hvilka delar af motiveringen vår reservation gäller för än just nu. Då lärer väl icke grundlagen kunna lägga hinder i vägen att framlägga de delar af motiveringen, som vi reserverat oss mot. Således synes mig påståendet, att förslaget icke framkommit i laga tid, vara ett misstag.

Vidare var det en talare som yttrade, att man skulle taga utskottets betänkande, enär man då skulle få ett enhälligt uttalande äfven i fråga om motiveringen. Men hvad som förekommit här i dag föranleder, att det icke kan bli något enhälligt uttalande från denna kammare. Följaktligen om man vill undslippa protester, skall man yrka på bifall till reservationen, ty det är klart, att om kamrarne nu stanna i olika beslut, ett sammanjäkningsförslag kommer att afgifvas från utskottet, om hvilket båda kamrarne då kunna förena sig.

Jag tycker således, att alla skäl tala för reservationen. till hvilken jag ber att få yrka bifall.

Herr Brodin: Då jag varit närvarande såväl på afdelningen som i utskottet vid denna frågas behandling och — ehuru jag är anhängare af samma åsikt som de herrar, som reserverat sig — icke gjort det, skall jag be att få angifva skälen härtill. Då denna fråga förekom på afdelningen och denna föreslog sin motivering samt beslutet därom upplästes, voro vi tämligen eniga därom, äfven jag. När sedan ärendet förekom i plenum, framställdes yrkanden om åtskilliga ändringar och några mindre sådana gjordes också. Då framställdes också anmärkningar mot den omtalade punkten på midten af sista stycket i utskottets motivering, men det blef icke majoritet för en ändring af denna. För min del kunde jag icke finna, att denna ändring var så viktig, att man för densammas skull borde frångå ett beslut. som man förut varit med om, och jag, för min del, ansåg densamma icke inverka det ringaste på saken. Ty om man nu läser de ord här, som skola vara så farliga: »utan jämväl i åtgärder, ägnade att underlätta exporten af svenska alster och densammas afsättning i utlandet», bör man också läsa fortsättningen, där det heter: »På bevillningsutskottet ankommer det emellertid icke att inlåta sig på en närmare utveckling af hvilka åtgärder i sist omnämnda syfte, som kunna finnas erforderliga; men det torde dock böra i sådant afseende erinras därom, att de angående samtrafik mellan Sverige och främmande länder gällande aftal äfvensom aftal angående rätt till kustfart för Sverige i främmande länder och för främmande länder i Sverige hafva sin stora betydelse för vårt lands utrikes handel och sjöfart.» Denna sista punkt har jag ansett såsom förklaring på den förra punkten, i synnerhet som det har sagts, att samtrafikaftalen med Tyskland skulle vara sådana, att enligt dem Tyskland skulle ha större fördelar för sin export till Sverige än hvad fallet är, då Sverige har något att skicka till Tyskland. Jag är nu icke inne i dessa förhållanden, men om förhållandet är sådant, anser jag, att detta utskottets påpekande gifvit anvisning på en del af hvad som kunde vara att göra för att befrämja exporten, och i hvarje fall kunde jag icke finna, att de ifrågasatta ändringarne voro af den vikt, att de kunde gifva anledning att gå ifrån ett beslut, som man förut varit med om.

Jag har härmed velat meddela den uppfattning jag haft, men jag har icke något yrkande att framställa.

Herr Beckman: Jag skall blott ett ögonblick taga kammarens uppmärksamhet i anspråk. Det har sagts, att det skulle vara allenast en obetydlig eller nästan ingen skillnad mellan de föreliggande förslagen. Jo, det finns visst väsentliga skilljaktigheter. För det första, såsom jag förut påpekat, är det själftva färgläggningen. Den gör oändligt mycket i fråga om uttalanden sådana som detta. För det andra förefinnes det äfven i sak, såsom jag likaledes förut uppvisat, en väsentlig skillnad i två särskilda afseenden. I det af utskottet

*I fråga om åtgärder, som kunna för-
anledas af beslutade tullförhöjningar i främmande länder.
(Forts.)*

I fråga om åtgärder, som kunna för- anledas af beslutade tullförhöjningar i främmande länder.
(Forts.)

framlagda förslaget förekommer följande: »Då våra nu gällande tullsatsers äro bestämda med hänsyn till de förhållanden — icke blott i vårt eget land utan äfven i våra *grannländer*, hvilka voro rådande vid tiden för samma tullsatsers tillkomst etc.» Denna punkt anser jag vara under nuvarande förhållanden särdeles olämplig och böra utgå. Helst som den får sin rätta belysning om man sammanställer den med den punkt, i fråga om hvilken vi yrkat den andra ändringen, den nämligen, där det heter: utskottet finner sig böra »tillika framhålla, att utvägar till understödjande af vårt lands näringar i konkurrensen med utlandet torde böra sökas icke blott genom vidtagande af sådana ändringar i vår tulltaxa, hvilka af de i främmande länder beslutade tullförhöjningarne möjligen kunna påkallas» etc. I stället vilja vi hafva in ett mera allmänt, generellt uttryck, nämligen »att det icke allenast är på tullpolitikens område, som utvägar böra sökas till mildrande af de olägenheter, hvilka kunna komma att förorsakas af i främmande länder beslutade tullförhöjningar.» Vi ha således velat lämna regeringen fria händer att betrakta frågan från alla synpunkter.

Slutligen *kan* det också ligga någonting fördoldt under det af utskottet föreslagna uttrycket »exporten». Eller frestas man icke att misstänka det sedan man här invigts i interiörer från bevilningsutskottet — hvilka jag för min del trott mig icke böra beröra. Då man fått höra, att det varit fråga därom, att orden »underlättande af exporten» skulle kunna tolkas såsom syftande på *exportpremier* — är det väl då någon fara eller olycka att stryka bort detta ord? Huru än kammararens beslut må utfalla, har dock genom denna debatt åtminstone så mycket vunnits, att åtskilligt blifvit sagdt, som borde sägas. Ja, man kan därjämte få någon ledning, huru äfven de talare, som hålla på bevilningsutskottets motivering i själfva verket tyckas anse, att utskottets ord böra *tolkas*.

Jag yrkar fortfarande bifall till det af mig framställda förslaget.

Herr Pantzarhielm: Herr talman! Jag har för min del redan från början ställt mig tveksam i fråga om de fördelar, som kunde ernås genom de framlagda motionerna. Jag har nämligen trott, att regeringen från sin högre ståndpunkt skulle hafva en klarare och tydligare öfverblick öfver förhållandena, sådana de gestalta sig genom de vidtagna förändringarne med afseende på tullagstiftningen inom andra länder, och en vidsträcktare öfverblick öfver hvad som kunde och borde göras, än hvad som kunde ernås ifrån riksdagsbanken. Jag hyste också fruktan, att genom ett uttalande från Riksdagen i en så viktig fråga som denna man lätt, i stället för att, såsom afsikten var, stärka regeringen, i de förestående underhandlingarna, skulle kunna försvaga densamma. Då jag sedan i den motivering, som utskottet framlade, fann, att åtminstone mellan raderna kunde läsas, att man fordrade af regeringen, att den skulle gå i en viss riktning, i vissa förut lagda spår, kunde jag icke vara med om denna motivering, utan anslöt mig till dem, som ville hafva en ändring.

Att jag icke inom utskottet — jag skall nu icke röja några interiörer, utan endast angifva min egen ställning — yrkade afslag på motionerna, berodde därpå, att jag ansåg det lönlöst. Jag tror, att äfven om man vid ett flyktigt genomläsande kan säga, att den motivering, som af oss blifvit föreslagen, icke mycket skiljer sig ifrån utskottets, man dock, om man ser närmare på saken, skall finna, att skillnaden är högst betydlig.

För öfrigt vill jag instämma i hvad herrar Ollas Anders Ericsson och K. G. Karlsson här sagt om herr Lindblads uppträdande och angående hvad han sagt i utskottet och hvad han sagt här. Herr Lindblad var en af dem, som motsatte sig den af oss i utskottets plenum föreslagna ändringen i motiveringen.

Jag ber att få yrka bifall till herr Beckmans förslag.

Öfverläggningen var härmed afslutad. Herr talmannen gaf propositioner dels på bifall till utskottets hemställan med den af utskottet åberopade motiveringen, dels ock på bifall till berörda hemställan med den af herr Beckman under öfverläggningen föreslagna motiveringen; och fann herr talmannen sistnämnda proposition vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes likväl och företogs efter följande nu anslagna, af kammaren godkända proposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller bevillningsutskottets hemställan i dess förevarande betänkande n:o 4 med den af herr Beckman under öfverläggningen föreslagna motiveringen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit utskottets berörda hemställan med den af utskottet åberopade motiveringen.

Voteringen utföll med 104 ja mot 85 nej; och hade alltså kammaren fattat beslut i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

§ 15.

Bankoutskottets här efter föredragna memorial, n:o 2, om verkställd granskning af riksbankens styrelse och förvaltning, blef af kammaren godkändt.

§ 16.

Justerades protokollsutdrag.

*I fråga om åtgärder, som kunna för-
anledas af beslutade tullförhöjningar i främmande länder.*
(Forts.)

§ 17.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtanden:

n:o 3, angående regleringen af utgifterna under riksstatens *andra* hufvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet;

n:o 8, angående regleringen af utgifterna under riksstatens *sjunde* hufvudtitel, innefattande anslagen till finansdepartementet.

bevillningsutskottets betänkanden:

n:o 5, i anledning af väckt motion om tullfrihet för klorzink;

n:o 6, i anledning af väckt motion om tull å saltad och torkad fisk;

n:o 7, i anledning af väckt motion rörande tullen å formalin;

n:o 8, i anledning af väckt motion om tullfrihet för hylsor, kulor och tändhattar till mauserpatroner; och

n:o 9, i anledning af väckt motion om tull å kaustikt natron, kaustikt kali och klorkalk.

lagutskottets utlåtanden och memorial:

n:o 11, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Konungen angående skyldighet att deltaga i kostnaderna för reglering af vattentillgången i strömdrag;

n:o 12, i anledning af väckt motion om ändring af 1 § i lagen, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar;

n:o 13, i anledning af väckt motion om ändring af 15 kap. 2 § giftermålsbalken;

n:o 14, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående vidgad rätt till utträde ur statskyrkan;

n:o 15, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utsträckt rätt att ingå äktenskap inför borgerlig myndighet; och

n:o 16, i anledning af Första Kammarens återremiss af lagutskottets utlåtande, n:o 7, öfver väckt motion angående ändring af § 121 i stadgan om skiftesverket i riket; samt

Andra Kammarens fjärde tillfälliga utskotts memorial, n:o 2, med anledning af herr A. W. Styrlanders till utskottet hänvisade motion n:o 29 om skrifvelse till Konungen angående rätt för administrativa mål tilltalade personer att anlita biträde vid förhör och undersökningar rörande af dem begångna tjänstefel.

§ 18.

Herr *E. O. V. Wavrinsky* i Stockholm aflämnade en motion, n:o 133, om skrifvelse till Konungen angående rätt för elever, som utexaminerats från de tekniska elementarskolorna, att antagas till reservofficersvolontärer vid armén.

Denna motion blef på begäran bordlagd.

§ 19.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr	<i>S. M. Petersson</i> i Snällebo	under 11 dagar fr. o. m. d. 18 febr.,
»	<i>L. J. Jansson</i> i Djursätra	» 3 » » » 16 »
»	<i>A. P. Risberg</i>	» 5 » » » 20 »
»	<i>N. Andersson</i> i Pettersborg	» 14 » » » 18 »
»	<i>N. Jönsson</i> i Gammalstorp	» 9 » » » 17 »
»	<i>H. Andersson</i> i Grimbo	» 4 » » » 18 »
»	<i>J. Ericsson</i> i Vallsta	» 6 » » » 16 »
»	<i>M. Sundström</i>	» 5 » » » 17 »
»	<i>A. W. Styrlander</i>	» 8 » » » 16 »
»	<i>H. Andersson</i> i V. Nöbbelöf	» 11 » » » 18 »
»	<i>J. Johanson</i> i Valared	» 5 » » » 17 »
»	<i>G. O. V. Lindgren</i> i Örebro	» 2 » » » 17 » och
»	<i>E. A. Lindblad</i>	» 2 » » » 16 » .

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 3,12 e. m.

In fidem
Herman Palmgren.